

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 13-го лютого 1913. Ч. 7. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, February 13, 1913. N. 7.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союза в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

§ 119. Кождий член чи то на цілє чи на половину посмертного має платити таку саму суму: на Фонд Резервовий, Фонд Бідних, Фонд Шкільний і за орґан Р. Н. Союза.

§ 122. Конвенция вибирає відвічального редактора і назначує йому платню. Редактор має придержуватись в редаґованю орґану такого напряму, який ухвалює Конвенція. Його обовязком є зладити кождого року календар Р. Н. Союза, після угоди заключеної з Головним Екзекутивним Комітетом за осібною винагородою. Редактор складає такий бонд, який назначує на него Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. Союза. Усунути редактора може Головний Уряд Р. Н. С., а на його місце покликати другого.

§ 123. Конвенція вибирає завідателя друкарні Р. Н. Союза і назначує йому платню. Він має нагляд і контролю над персоналом і інвентарем друкарні і відповідає за весь маєток друкарні і орґану Р. Н. Союза. Завідатель складає такий бонд, який назначує на него Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. Союза. Усунути завідателя може Головний Уряд Р. Н. Союза, а на його місце покликати другого.

§ 124. Для заснованя нового відділу потрібно що найменше 15 здорових осіб, Русинів або инших Славян, мужчин або женщин, котрі не перевисшили еще сорок пять (45) літ житя включно; вони мають внести до Головного Екзекутивного Комітету просьбу о принятє в спосіб приписаний і після низше поданої форми, під услівєм, що в місцевости, де має бути заснований відділ, нема еще місцевого відділу Р. Н. Союза. Головний Екзекутивний Комітет може позволити їм заснувати такий відділ, одобрити назву, яку приняли, а коли буде одобрений, видасть йому чартер в доказ принятя в члени Р. Н. Союза; по отриманю чартеру відділ буде мати всї права і буде підлягати всїм приписам і правилам для відділів Р. Н. Союза.

§ 127. Єсли 15 або більше осіб, що мають кваліфікації приписані в параґрафі 124, котрі ще не є з'орґанізовані в жадне товариство, хотять стати відділом Р. Н. Союза, повинні зібрати ся на мітинґ і вибрати тимчасовий Уряд, вибрати собі назву для товариства, ухвалити резолюцію, що хотять приступити яко відділ до Р. Н. Союза і уповажнити своїх урядників до внесення просьби о принятє до Головного Екзекутивного Коміт., підписаної Предсїдателем, Секретарем і Касієром, а котра має бути повисше поданого змісту.

§ 128 (в) Вступне від кождого члена після табельки в параґрафі 207.

§ 130. Не можна приняти відділу до Р. Н. Союза з менше як 15 членами.

§ 162. Посмертнє можна записати після тестаменту, виготовленого згідно з правами того стейту або краю, у котрім член виготовлюючий сей тестамент жиє. В такім тестаменті не можна однак записати посмертного на чужі особи або якісь цїли, тільки на таких спадкоємців, які суть означені в §159. Член може також змінити своє посмертнє після §§ 171 і 173 Р. Н. С.

§ 165. Єсли по смерти члена не буде ані одної живої особи, котра би мала право після припису Статута до його запомоги, то така запомога буде звернена до Резервового Фонду Р. Н. Союза.

§ 179. Слідуючі запомоги будуть також виплачені членови або особі котру він назначив:

За утрату:

Одного ока	виплатить ся	$200
Одної ноги	членови кляси А.	$200
Одної руки		$400

Членови кляси Б виплатить ся половина повисшої запомоги за таку саму утрату.

§ 202. На случай самовбійства при здоровім розумі або з причини налогового пияньства в протягу одного року від дня получення грамоти членської Р. Н. Союза, всї запомоги приписані тим Статутом будуть уневажнені і не будуть виплачені спадкоємцям ані жадній иншій особі.

§ 204. Кождий здоровий Русин або инний Славянин, муж чи жена, що не перевисшає 45 літ житя, може статись членом Р. Н. Союза.

§ 207. Кождий кандидат, хотячий вступити в члени Р. Н. Союза, має заплатити відділови для Р. Н. Союза, і кожде товариство, котре вносить просьбу о принятє, має заплатити Р. Союзови за кождого члена приступаючого на цїле посмертнє (кляса А) при підписуваню декларації, або просьби о принятє, вступне після слідуючої табелї:

За члена від 21 до 30 літ	$0.50
За члена 31 літ	0.75
За члена 32 літ	1.00
За члена 33 літ	1.25
За члена 34 літ	1.50
За члена 35 літ	1.75
За члена 36 літ	2.00
За члена 37 літ	2.25
За члена 38 літ	2.50
За члена 39 літ	2.75
За члена 40 літ	3.00
За члена від 41 до 42	3.50
За члена від 43 до 45	5.00

§ 208. Члени на половину посмертного (кляса Б) платять таке саме вступне як і члени на цїле посмертнє. Крім повисше означеного вступного, кождий кандидат має заплатити за грамоту 25 ц., за відзнаку 75 ц., за книжочку до вписуваня місячних вкладок 10 ц.; крім сего всякі инші належитости, яких вимагає місцевий відділ.

§ 271. (а) Місцевий відділ (Братство) має ограничені права і не має инних прав кромі тих, котрі надає йому статут Р. Н. Союза, або котрі уважають ся за потрібні до виконуваня наданих йому властий.

§ 272. Каса місцевих відділів (Братств) повстає з вступного, за братські прибори, з місячного, яке собі відділ ухвалить, з кар наложенних на членів, на котрі позваляють Статути Р. Н. Союза, з братських забав, дарунків і зі всїх инших вкладок, на які позваляє Статут Р. Н. Союза.

§ 273. Такий прихід буде знаний як відділовий фонд, котрий має бути уживаний на покритє видатків місцевого відділу, на плаченє розмету за залягаючих членів і на поперте цїлий Р. Н. Союза.

§ 281. Всї члени відділу мають бути повідомлені що найменше два дни перед відбутєм надзвичайного мітинґу.

§ 288. Ніякий член не може бути вибраний урядником, єсли довгує до каси відділу, ані жаден урядник не може сповнювати свого уряду єсли єсть суспендований.

§ 291. Підчас вибору урядників відділу, присутні члени вибирають з поміж себе комітет з трьох членів до рахованя голосів враз з Секретарем. котрий записує і відповідає Предсїдателя о результаті; Предсїдатель оголошує його членам.

§ 334. Тростісів єсть пятьох, а то: Предсїдатель, Секретар, Касієр і двох инних членів, котрі мають загальний заряд над маєтком відділу: вони можуть за порученєм відділу витягнути з місцевої каси таку суму, яку відділ ухвалить і умістити її в безпечних підприємствах: вони мають опіку над всїми вартісними паперами відділу; вони можуть колектувати і відпродувати вартісні папери на такі суми, які їм відділ припоручить.

§ 338. Статут відділу або його зміна не може супротивлятись Статутам орґанізації Р. Н. Союза.

§ 339. Не може бути застереженя в статуті, резолюції, ані ухвали, котра би зізваляла на тимчасове завішенє Статутів орґанізації Р. Н. Союза, або уневажненє котрого-небудь параґрафу, правила ані припису принятого Головним Урядом.

§ 406. В випадку розвязаня Р. Н. Союза з якої небудь причини, гроші знаходячі ся в Головній Касї і весь рухомий і нерухомий маєток Р. Н. Союза віддасть ся на русько-українські добродійні і запомогові цїли, після рішеня послідних зборів, скликаних в тій справі.

Перевівши поправки висше наведених параґрафів статута Р. Н. Союза, Конвенція припоручила нагляд над місцевими орґанізаторами гол. фінансовому секретареви, після чого о. Хомяк. за згодою всїх делеґатів, відложив засїданє на годину 8-му вечер.

С 35

Вечірнє засїданє.

На вечірнім засїданю складала своє справоздане **Комісия просьб і скарг.** Реферував предсїдатель сеї комісії, п. В. Каськів. Конвенція признала відповідні запомоги слідуючим членам Р. Н. Союза:

В. 188. Іван Дзюба, з його посмертного $100.00

В. 40. Павло Лисяк. з його посмертного 100.00

В. 133. Василь Кохалевич. з фонду бідних 50.00

(Дальше буде).

ДО ВІДОМА УСІМ ВП. МІСЦЕВИМ УРЯДНИКАМ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляєсь в послїдне, що дотепер вислано ЛИШ КАЛЄНДАРІ РУСЬКІ усїм тим Відділам, котрі надіслали виповнені табельки і подали число календарів і свої адреси. Календарі словенські вже розслане ся.

Позаяк ми розпочали друк руського календаря перед чотирома місяцями для такого числа членів, яке було тоді в Р. Н. Союзі, а від згаданого часу приступило значне число нових членів, дятого ті Віддїли, котрі доси по календарі руські не зголосились, дістануть лиш календарі друковані латинськими буквами.

Пригадуєсь пп. секретарям місц. віддїлів, щоби по висланї нами на їх адреси календарі зголосили ся на експресові офіси у своїх місцевостях.

ВАЖНЕ.

Отсею дорогою повідомляю всїх опікунів „Руського Молодечого Союза", що на моней ордерах або чеках мають вписувати імя головного касієра **Alex. Sharshon, treas., Shamokin, Pa.,** а не імя фінансового секретаря. Друге, опікуни мають присилати гроші за місячні вкладки **осібно** від місячних розметів Р. Н. Союза. В тих випадках, коли опікуни присилають малї суми, можуть присилати їх в почтових двоцентових марках.

З поважанем
С. Ядловський,
гол. фінанс. секретар.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що слідуючі відділи Р. Н. Союза: від. 50 в Desloge. Mo., від. 67 в Butler, Pa., від. 137 в Lackawanna. N. Y. і від. 290 в Clarksburg, W. Va. зістали з днем 4-го лютого 1913 р. розвязані задля недостаточного числа членів згідно з § 141. статута Р. Н. Союза в Америці. Гол. Уряд Р. Н. Союза вислав кождому членови дотичних відділів переступні листи на адресу місцевих секретарів висше згаданих відділів. Тож обовязком кождого члена дотичних відділів зголосити ся сего місяця о принятє до котрого небудь правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці. Члени, котрі сего не зроблять, значить не зголосять ся в місяцю лютім 1913 р. до жадного відділу Р. Н. Союза, будуть виключені з членьства Р. Н. Союза в місяцю марті 1913 р.

Дано в McAdoo, Pa. дня 4-го лютого 1913.

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

М. Угрчак,
гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

Народний Вечер в Брукліні, Н. Й.

Красний зимовий погідний вечер. На дворі мороз з легоньким вітром, котрий обдуває почервонілі лиця тих, що вирвали ся з теплої хати і спішили з усіх сторін на Народний Вечер, себто на віче, щоб привитати дорогого та милого Гостя з Рідного Краю, п. С. Демидчука. Година 8-ма — всї зібрані. Аж тут дають знати комітетовим, що нетерпеливо очікуваний дорогий Гість прибув вже в товаристві пнйорського пароха о. Н. Підгорецького. Присутні заворушились з утїхи, а хорунжі Бр. Сьв. Тройці, від. 203 Р. Н. Союза і Запорожської Січи, взявши прапори, поспішили до входових дверий привитати Вповажаного Гостя з піснею на устах „Ще не вмерла Україна".

По відсьпіваню народного гимну представив о. Н. Підгорецький Вп. Гостеви Бруклинчанів, а отвираючи збори, покликав п. Ю. Павчака на предсїдателя а пп. Гр. Литвина і К. Германа на секретарів віча, на що присутні одноголосно згодили ся.

По формальнім вступі та заяві, що се віче не єсть партійне, але всеукраїнське, уділив предсїдатель п. Ю. Павчак голосу Високодостойному Гостеви п. С. Демидчукови. Шановний Делеґат пригадав в своїй $2\frac{1}{2}$ годинній промові зібраним ті часи, коли то наша славна Україна була краєм медом і молоком текучим, а опісля перейшов до новійших часів, коли то з нашого народа вийшли местники народних кривд. Згадав за ляцьких верховодів, як то вони гноблять наш нарід та, що через те ми були змушені покидати дорогу нам рідну землю та шукати лучшої долї та куска хліба для себе і своїх діточок на чужині. Коли бесїдник змалював нам розлуку з рідним краєм, з родиною і з всїм тим, що нам дороге та серцю миле, мож було бачити, як присутним виступили слези жалю на очах та як мимоволї пястук стискав ся на згадку про тих, через котрих ми мусїли розлучитись з своєю ріднею, та матерію Вітчиною.

Відтак почав розказувати наш дорогий Гість про те, якого ми оружія повинні уживати на самооборону проти наших гнобителів. Тим оружєм є „*Рідна Школа*", котрої наші вороги-Ляхи дуже боять ся, бо вони знають, що хочби як великий нарід, то він так довго не є небезпечний, як довго він не має просьвіти. Навпаки, малі а просьвічені народи доказують межи людством чудес. Так має ся річ і з нашим народом — продовжав Вп. Гість. Коли Українції взяли ся до просьвіти в послїдних десятках літ, то вони звернули увагу цїлого цивілізованого сьвіта на себе і чужі люди дізнали ся, що наш український велитень пробуджає з довгого сну. Але, чи український нарід скине зі себе скоро вже пута і ярмо темноти, то се залежить від нас самих. І я звертаю ся до Вас — продовжав п. С. Демидчук — Дорогі Братя і Сестри, діти одної Неньки-України, з зазивом, щоб ми так в Америцї як і в Старім Краю стреміли до одної спільної цїли. Ми повинні не лише відноситись до наших братів в рідним краю з плятонічною любовію, але також і допомогти по змозї і жертвами на удержане наших приватних шкіл! бо коли би, Боже борони, наші школи мали упасти, то тим самим ми видали би самі собі сумне сьвідоцтво, та спричинили деморалізацію, бо що раз упаде, другий раз вже тяжко те саме двигнути! Покажім сьвітови, що ми сильний та культурний нарід, що на перекір ворогам ми піддержимо наші приватні школи та причинимо ся до виховання нових борців за свої права.

„Не плакати нам і сльози не лить"! — кінчив дорогий Гість свою промову, за що присутні нагородили бесїдника оплесками і окликами.

Опісля о. Н. Підгорецький, Гр. Литвин, Л. Кісь, Ів. Н. Балко, П. Кравчук і К. Герман пішли поміж присутних за жертвами на „Рідну Школу" і зібрали $141.

Відтак предс. п. Ю. Павчак подякував п. С. Демидчукови за слова поради та бодрости в народній справі, та пожелав йому многих літ і понеслось по гали з грудий зібраних грімке „Многая літа". Окликом „Не пора" замкнув предсїдатель п. Ю. Павчак віче.

От таку то радісну хвилю — радісний вечер обходили бруклинські Українції з нагоди гостини Впов. п. С. Демидчука.

Ю. Павчак, предс.;
Гр. Литвин, секр.,
К. Герман, секр.

Народні збори в Джерзи Сіти, Н. Дж. відбули ся в недїлю 9 го лютого о год. 1-ій з полудня в галї під церквою сьв. Петра і Павла. На „Рідну Школу" зібрано $55.00.

Народний вечер в Йонкерс, Н. Й. відбув ся в недїлю 9-го лютого о годині 6-ій вечером в Turn Hall при співучасти около 500 людий. Явили ся галицькі, угорські і російські Українції. На „Рідну Школу" зібрано около $125.00. — Звіт про сї віча подамо в слїдуючім числї.

ДОПИСИ.

З Watervliet, N. Y.

Робітничу армію можна сьміло порівнати з військом якоїнебудь держави. Між робітниками то так як і при війську: є один або кількох начальників, є всїлякі офіцири і служба, а найбільше простої мужви, так званих рядових. Уявім собі, що стало би ся з простими жовнїрами на случай війни, як би вони не мали ніякого провідника. Чи таке військо, що йде у бій без жадного ладу й порядку, може числити на побіду? Певно що ні! От так то має ся річ і з армією робітників. Незорґанізоване робітництво то військо без вожда; воно стелить сьвітове побоєвище своїми трупами, але користи з того не має. Іде у бій, бо мусить, бо хоче жити. Житєві по треба гонять чоловіка у майни, у фабрики, у зелїзні та шкляні гути. Щоб заробити на житє, робітник працює і на земли і під землею, і на воді і під водою, ба навіть у воздуси! Всюди він заглядає смерти в очи і всюди тратить своє здоровлє і житє. Кілько то робітників гине день денно в Америцї, а все те не причинять ся до поправи долї бідних чорноробів! Чому? Во ті чорнороби незорґанізовані, бо вони йдуть у житєвий бій наче той простий вояк, що не знає за що і по що бєть ся на війнї.

Коли військовий вожд веде свою армію у бій, то він висилає наперед передню сторожу, щоб вона слїдила за неприятелем і про найменшу небезпеку доносила до свого начальства. Якби не та передня сторожа, то уся армія могла би попасти легко у якусь ворожу засїдку і у тій засїдці вигинути. А ми робітники, як ідемо до своєї небезпечної працї — кого ми висилаємо поперед себе? яку сторожу?...

Ми ходимо одинцем, та й одинцем гинемо. Та коби то ми лише самі гинули, то ще було би пів біди, бо чоловік умирає тільки раз, а як вже умер, то й нічого йому не треба. Алеж ми, сходячи марно з сього сьвіта, осирочуємо своїх батьків, свої жінки та діти! А що вони мають робити по нашій смерти, як ми їх оставимо без жадного обезпечення? То тебе, сину, тебе, дочко, на те родичі виховували, на те на тебе свої запрацьовані тяжко гроші видавали, щоб по твоїй смерти ішли від хати до хати з жебрачою торбою на плечах? То ти, мужу, завязав сьвіт своїй жінцї на те, щоб вона по твоїй смерти йшла попід чужі пороги за кавалком хлїба? То тобі, батьку, дав Бог діти на те, щоби вони по твоїй смерти скитали ся попід чужі плоти та йшли на службу, а нераз і в неволю душі і тїла? А що то ви за люди? Маєте ви на собі образ і подобіє боже?! Адже й собака любить свої щенята і береже їх від припадку!

Не пора валяти ся по сьвіту гнилою колодою, не пора жити з дня на день як яка нерозумна зьвірюка, не пора забувати, що ми маємо обовязки не тільки для свого грішного тїла, але й для тих, котрі нам рідні, котрих судьба звязала з нашим істнованєм! Нам пора єднати ся в одну велику, сьвідому громаду, нам пора подбати за своє завтра, нам пора обезпечити себе не для себе, але для других!

От глянїмо на нашу рідну, щиро народну орґанізацію, Руський Народний Союз. Кілько у ньому членів? Шістнайцять тисяч. А деж решта? Допустїм, що других 16 тисяч находить ся в инших, нехай би вже й ворожих нам, запомогових орґанізаціях. А деж решта?! Та хибаж усїх Русинів в Америцї всього лише 32 тисяч?... Ну, і ви, родимці, жалуєте ся на свою долю, дивуєте ся, що у нас біда, що нашого брата всюди бють?... Та якже його не бити, коли він сам на себе бич крутить, коли він добровільно наставляє свої плечі під удари капіталїстів і всїх тих, що його так безсердечно визискують?

Ні, братя і сестри! Ні, товариші робітники! Як довго ми незорґанізовані, так довго не маємо ніякого права нарікати на свою гірку долю! Військо без передної сторожі призначене на загибіль!.. Вступаймо громадно, цїлими сотками і тисячками, до Руського Народного Союза, бо то наша найлїпша і найвірнїйша передна сторожа! Хто запише ся до сеї орґанізації, сей не тільки що буде спокійний о свою родину, але ще й гордити ся буде, що є сьвідомим і карним членом своєї народности, бо належить до такої орґанізації, котра держить високо прапор народний, той одинокий прапор, під котрим ми здобудемо собі поправу своєї щербатої долї, а рідній нашій вітчинї : *свободу, волю і независимість!*

Петро Іванца.

З Gary, Ind.

Хтось міг би думати, що наші люди не займають ся політикою, що не інтересують ся ніякими виборами. А пригадайтеж собі наш виборчий місяць грудень і усїх тих „патріотів", що старають ся о ріжнородні уряди по місцевих братствах та товариствах!... Деякі одиниці аґітують за собою не гірше від галицького шляхтича, а кождий кандидат стараєть ся зістати урядником при столї а не при дверах. Бож то прецїнь великий гонор і слава, як в старім краю довідають ся, що такий то а такий панський пастух, котрого в цїлім селї називали „дурним Іваном", вибив ся тут в Америцї відразу на верх і зробив ся таким славним чоловіком, що про него аж ґазети пишуть!...

Як той „дурний Іван" їхав за море, то через цїлу дорогу молив ся Богу, щоби щасливо дістатись до своїх краянів, заробити на кусень хлїба і придбати дещо на старі літа. Доки коло Івана була біда, доти він був ще людиною, дарма, що злобні люди називали його „дурним Іваном". Якже „дурний Іван" дістав роботу, як заробив трохи гроший і прикрив своє грішне тїло „панською" одежею — від тодї його душа перемінила ся, і з давного „дурного Івана" зробив ся „мудрий Джан" та ще й до того „містер"! І „містер Джан" забув вже за старий край, забув за всї свої минулі злиднї, забув за колишню наругу, за панську опіку, за кривди своїх братів, а нарешті і за свою рідну маму! Наш Джан плюнув на все своє рідне: на свою віру, на нарід, на мову — і пристав до цареславія та записав ся до „гопщества", хоч давні його товариші відраджували йому се.

Надійшов нарешті день річного мітинґу, єгоже сотвори батюшка і наш Джан помандрував на той мітинґ, поклонив ся низенько, кому треба і зістав вибраний „главним командиром" місцевих „руських яничарів. Від того часу Джанови геть поперевертало ся в голові і він направду одурів. Він тепер думає тільки про „руского царя", про „русскій рай", про „рускіє деньґи" і про „русскихъ сьвятителїв".

Я дуже жалую, що не маю доволї „пруських марок" (кацапи кажуть, що наше народне відродженє відбуваєть ся за пруські гроші), а то покупив би охотно всїм москвофілам зелїзничі тікети та корабельні карти і вислав би їх даром там, іде нїсть болїзни ні печали, то є під російський кнут. Зафундував би я радо таку їзду як вже не всїм русофілам, то хоч тим, що веґетують тут в Ґери.

Та воно може і добре, що я чоловік „безгрішний" (не маю гроший), бо готов би видати їх на марне. По зрілїй розвазї я прийшов до переконаня, що всї кацапи щезнуть з поміж нашого народа і без моїх гроший і їм не поможуть навіть рублї цареві! Нехай же вони скитають ся по сьвіті ще до означеного часу, а коли прийде слушна пора, тодї я враз з усїм нашим народом засьпіваю їм велегласно „вічную" і просити-му Бога, щоб дарував їм ту страшну провину: відступство від свого рідного народа.

А. Цебак.

Ч. 227. Львів, дня 25-го січня 1913 р.

До Хвальної Редакції „Свободи" в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Нинї одержали ми від Хвальної Редакції збірку на „Рідну Школу" в кваті 630 Корон.

На сьому місци складає Краєвий Шкільний Союз у Львові щиру подяку Хвальній Редакції за сю збірку і за прихильне трактоване нашої справи, яким в великій мірі прийшла нам в поміч Хв. Редакція, головно в сїм році, в котрім ледви чи самі Галичани булиб покрили наш недобір.

В сподїваню, що і на будуче не відмовить Хвальна Редакція помочі нашому дїлу,

остаєм з повним поважанєм

Краєвий Шкільний Союз у Львові.

Л. Сальо.

На **НАРОДНИЙ ВЕЧЕР в БАЙОН, Н. ДЖ.**

запрошує отсим Виділ Братства сьв. Михаїла, від. 213 Р. Н. Союза, усїх Русинів з міста і найблизшої околиці. Сей вечер відбудеть ся при участи п. С. Демидчука **в суботу, дня 15-го лютого с. р.** о год. пів до 8-ої вечером гали п. Майдаша (Maydash Hall) 94 Ave. E., cor. 21 Str., Bayonne, N. J. Хто лише почуваєть ся щирим Русином, повинен безусловно явити ся на сих зборах.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ 1913.

Член на цїле посмертнє платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

ще. Богу дякувати! Хороба його вже уступила. Має силу духа і волі. Буде йти слідом батька!

Так шептали довкруги а до ушей Томка доходили обіцяні слова. Очевидно се його радувало і додавало йому певности й відваги. Сейчас однак цікавість взяла у него верх над приятними чуствами й думками; хотів він знати, чим провинила ся женщина й дитя, що заслужили на смерть. На його приказ припровадили переляканих і заплаканих.

— Що вони завинили? — спитав король.

— Вони обжаловані о великий злочин, а що він є ясно доказаний, тож судія засудив їх на шибеницю... вони продали себе чортови.

Томко задрожав. Йому говорили все, що омерзїнє й погорду треба мати для чоловіка, що так провинив ся. Однак бажав вдоволити свою цікавість і спитав:

— Коли і як се стало ся?

— В грудни, ласкавий королю, о півночи, в розваленій церкви.

Томко знов задрожав.

— Хто був при тім?

— Вони обоє, ласкавий пане, — і чорт.

— Чи вони признали ся до вини?

— Ні, пане, — вони перечать.

дали в ній надію, тож дивила ся йому благально в очи. Він се запримітив і почув до неї милосердє. Вона була така сама, опущена. Він спитав його:

— А в який спосіб спровадили вони бурю?

— Зняли з ніг панчохи, пане...

Сього Томко не надїяв ся і цікавість його зросла в горячку. Він закликав:

— Се дивно. І се средство є все успішне?

— Певно, ласкавий королю, як тільки женщина бажає того в самій річи і скаже відповідне слово, або тільки подумає.

Томко звернув ся до женщини і сказав остро:

— Ужий своєї сили, хочу бачити бурю.

Частина присутних зблїдла, всї радо вийшли би із салї, та не сьміли отверто признати ся до страху. Томко на се не зважав, він думав тільки про бурю.

Видячи, що жінка глядить на нього із здивованєм, закликав скоро:

— Не бій ся, нічого злого тобі не станеть ся. Вийдеш відси свобідно, волос не спаде тобі з голови, як покажеш менї твою силу.

— О, мій пане, я не маю жадної такої сили. Мене обжалували невинно.

— Бачу, що боїш ся. Не бій ся, нічого злого не станеть ся тобі. Зроби для мене бурю, хоч

малу. Не хочу нічого злого, нічого такого, що мало би принести комусь лихо. Противно, не жадаю шкідливої бурі. Сповни моє бажанє, а подарую тобі житє, вийдеш свобідна з твоєю дитиною. Слово короля буде для тебе охороною в цілій державі.

На колїнах, з гірким плачем, запевняла безталанна женщина, що жадного чуда не уміє робити. Як радо вона зробила би се, щоб дитину охоронити від смерти!

Томко налягав чимраз сильнійше, але дарма! Вона тільки повторяла свої запевненя. Вкінци Томко сказав:

— Вірю, що жінка говорить правду. Коли-б моя мати була на її місци і мала силу злого духа, то щоб уратувати мене, викликала-б сейчас бурю, хоч би половина держави мала бути через се знищена. Імовірно і инші матери так робили-б. Иди, добра жінко, ти свобідна з твоєю дитиною, бо я переконаний, що ти невинна. Тепер, коли ти вже зовсїм спокійна, прошу тебе: здійми панчохи, як потрафиш викликати хоч малу бурю, то зроблю тебе богатою.

Бідолашне єство не могло висказати й показати своєї вдячности, задля тої вдячности намагала ся пробувати, чейже сповнить приказ короля. Томко чекав цікаво, хоч не без внутрішного стра-

в червоній похві, прикрашений золотими лелїями, а за ними показав ся король, серед гомону труб і барабанів. Всї присутні повитали його окликом: Господи, спаси короля! За королем ступали дворяни, а окружала печесна сторожа, зложена з пятьдесятьох шляхтичів, уоружених в золочені галябарди".

Всьо то бавило зір і слух. Томкови било серце з радости, очи блищали, його поведенє було зовсїм свобідне, бо майже не думав, що і як має робити, так йому подобало ся всьо, що бачив і чув. Кождий з присутних хорошо виглядав в стрійнім одїню, бо всї уміли його з гідностю носити. Томкови завчасу сказали, як має поводити ся; він отже склонив легко голову, накриту шапочкою з перами і сказав:

— Мій вірний народе, дякую собі.

Спокійно сів до стола, не скидаючи шапки. Се був одинокий звичай, що його заховувала і королївська родина і родина Кенти. Дружина королївська почасти окружала володаря, а по части розсипала ся гуртками по салї.

Нехай ще раз говорить автор наведеної вже старинної хроніки:

„Тепер увійшла сторожа, зложена з людий найсильнійших, найвисшого росту, що їх можна

було найти в Англії. Вони були убрані в червону одїж, а на плечах мали вишиті великі золоті рожі. Ті люди вносили на срібних полумисках страви на королївський стіл. Полумиски брали від них дворяни і ставили на столї. Один з них відкроював кусень кождої страви і давав її їсти сьому, що приніс і се робив тому, щоб пересьвідчити ся, що страва не є затроєна".

Томко їв з смаком, хоч знав, що тисячі очий слїдять за кождим його рухом, за кождим його куском, який кладе до уст. Не спішив ся вже зовсїм тай не намагав ся сам робити, а чекав на поміч дворянів, що віддавали йому свої услуги на вколїшках. Не помилив ся в нічім.

Коли обід скінчив ся, покинув Томко салю таким самим торжественним походом, як перше.

Знов загуділи барабани і труби, тай почули ся веселі оклики народу. Томко перебув пробу на публичнім обіді зовсїм вдоволяючо і обіцював собі, що позволить собі ще нераз на такий обід, як тільки допустять до сього тяжкі і трудні обовязки його королївського званя.

Провідник поглянув довкруги, мов когось шукаючи і запримітив на одній гилячі привязаний кусень шмати. Спокійно пустив ся далї. Такі самі знаки, що їх було видко від часу до часу, показували йому напрям і він видко йшов до якогось знаного місця. Вкінци вийшли оба на поляну, де находив ся спалений фільварок і стояла ще на пів розвалена стодола. Провідник увійшов до стодоли, а король швидко за ним. В нутрі не було нікого. Здивований недовірчиво спитав Едвард:

— Де-ж мій добродій?

У відповідь почув регіт. Гнївно хопив король за кусень дерева і хотів ударити ним провідника, та знов почув за собою той сам сьміх. Кулявий голодранець, що до тепер йшов за ним з далека, стояв в дверях стодоли.

— Що ти за один, тай чого тут хочеш? — спитав король.

— Та спамятай ся, покинь своє божевільне поведенє! — відказав йому драбуга. — Моя одїж не змінила чейже мене аж так, щоб ти не міг пізнати твойого батька.

— Ні, ти не є мій батько, я тебе не знаю. Я король. Як ти скрив де мойого слугу, то сейчас менї його віддай, бо гірко будеш жалувати.

Остро але поважно сказав Джан Кенти:

— Ти говориш, мов божевільний, тому не хочу тебе карати. Не доводи мене до сього. Тут, де тебе ніхто не чує, дурне твоє базіканє принайменше нікому не пошкодить, але чей твій язик привикає до обережности, коли перепровадимо ся в инше місце. Случайно забив я чоловіка, тому мушу утікати з тої околиці, а ти рівнож не можеш лишити ся, бо ти для мене потрібний. Своє давне прозвище я вже змінив, тепер називаю ся Джан Габс, а ти Янко. Запамятай собі добре. Тепер говори! Де твоя мати і сестри? Я не застав їх в умовленім місци, не знаєш, куди пішли?

Гнївно відказав король:

— Ти сам відгадай сю загадку! Моя мати в гробі а сестри в королївській палаті.

Хлопець, що його привів, зареготав ся на цілу губу і король знов хотів на нього кинути ся, але Іван Кенти, чи там Габс, увійшов між них і сказав:

— Тихо будь, Гюго, пошо дразнити божевільного. Сідай, Янку, тай будь тихо, то дістанеш їсти.

Габс і Гюго говорили далї тихо, а король, бажаючи віддалити ся від них як найдальше, заліз в кут стодоли по противній стороні, де лежало трохи мерви. Він сів на мерву і почав роздумува-

веселу а соромицьку пісню, подібну до реву дикої звірини, а товпа повторяла послідний стих кождої строфки із страшним вереском. Наконець загальна веселість так зросла тай голоси так скріпили ся, що, здавало ся, від гуку ломлять ся бальки старого на пів звгнилого даху.

Опісля зачали говорити не тою мовою незрозумілою, якої уживають тоді, коли може їх хтось підслухати, але звичайною народною. З неї показало ся, що Джан Габс не був новим членом сеї шайки волоцюг, але вже давнійше до неї належав. Питали його, як йому вело ся дотепер і урадували ся, як почули, що він убив случайно чоловіка, а коли він ще додав, що се був священик, веселість була безгранична. Кождий приступав до него, давні товариші стискали його за руку і питали, де так довго був?

Він відказав:

— В послідних роках, коли установили більше строгі закони тай поступали собі після них безоглядно, безпечнійше було жити в Лондоні, як на селї. Коли-б не послідний случай, був би я там лишив ся. Не бажав я зовсїм забирати ся з міста, однак тепер я мусїв се зробити.

Опісля спитав, з кількох членів складаєть ся

— Отже-ж відки ви се знаєте?

— Найяснійший пане! Кількох сьвідків бачило, що вони йшли в сю сторону і се кинуло на них підозріне, що ще й до того стверджено всїлякими доказами. Се є передовсїм наглядне, що ужили грішної сили, що її дістали від чорта, на спричинене страшної бурі, що знищила цїлу околицю. Більше як сорок сьвідків зізнало, що така буря була, а тисячі людий сказали-б, що тоді вони понесли шкоду.

— Тяжке обжалуване! — Томко роздумував довго й поважно про сей злочин і нараз спитав:

— А ся женщина понесла також яку шкоду через бурю?

Дехто похилив свою сиву голову на знак притакненя, як почуло се се мудре питане. Шериф, не додумуючи ся важности сего питаня, відказав:

— Так, ласкавий королю, та вони на се заслужили. Буря розвалила їм хату і обоє, се є жінка і дитина лишили ся без даху.

— Здаєть ся менї, що сила шкодженя самому собі за дорого була-б окуплена. Коли-б за неї дала гріхи, то вже дуже покривдила би себе. А коли-б за ту силу дала безсмертну душу свою і дитини, то була-б хіба божевільною. Тодї не була-б одвічальною, не могла-б согрішити, бо не знала-б, що робить.

І знов сиві голови притакнули тим второпним словам. А один з присутних озвав ся півголосом:

— Коли-б король, як дехто думає, був хорим на умі, то многим моїм знакомим побажав би я сеї хороби, бо при Божій помочи чимало скористали-б з неї.

— Кілько літ має дитя? — спитав Томко.

— Вісїм літ, ласкавий пане.

— Чи англійські закони дозволяють такій дитинї робити якісь умови? — сказав Томко, звертаючи ся до одного з учених судіїв.

— Ласкавий королю, після наших законів дитина не може щось подібного зробити, бо не має зрілого ума тай не може мірити ся з бистротою старшого чоловіка. Чорт може купити дитину, як вона на се годить ся, але Англієць не може, така угода супроти права була-б неважна.

— Менї видаєть, що се є нечесно і не-похристіянськи, щоби чорт мав в Англії такі права, які не є дозволені Англійцям — сказав Томко з гнївом.

Сей цїлковито новий погляд на річ викликав у многих усьміх, але його не забули; опісля у ширшім двірськім кружку служив він за доказ, що Томко мав ум острий, а стан його здоровля зовсїм полїпшив ся.

Жінка вже не плакала. Слова Томка пробу-

ху, а дворяни були таки перелякані. Жінка здіймила панчохи собі й дитині, щоб відддячити ся за королівську великодушність і була-б радо спровадила й землетрясене. Але не удало ся їй навіть хмаринки викликати на небо, — вкінци Томко сказав:

— Бачу, добра душе, що ти такої сили не маєш, не муч ся довше. Йди в мирі. А як коли почуєш таку силу, то згадай на мене і виклич мені бурю.

XVI.

Публичний обід.

Надходило полудне, однак Томко не був неспокійний, ні стревожений. Досьвід послідних годин підніс в нім віру у себе: бідне єство, що жило дотепер в попелі, в протягу чотирох днів привикло до нового окруженя більше, як дозрілий чоловік в чотирох тижнях. Справдила ся отже давна приповідка, що діти незвичайно швидко можуть увійти в нові, для себе чужі, обставини і до них нагнути ся.

Спішім тепер до великої салі тай подивім ся, що там діє ть ся, нім Томко уберетъ ся у відповідний стрій. Сала чимала, висока стеля опирає ть ся

на золочених стовпах і помальована так, як стіни. При входових дверях стоять непорушно, мов з заліза виляті, королівські жовніри; в старинних строях, з галябардами в руках. На високій галерії, побіч музики, товпить ся множество міщан і міщанок в недільних строях. На середині великої салі, на підвисшеню стоїть стіл, призначений для Томка. Старинна хроніка так розказує:

„Увійшов шляхтич з маршалківською палицею а за ним другий з обрусом. Кождий з них приклякнув три рази, опісля накрили обрусом стіл і відійшли так само торжественно, як увійшли. Двох инших принесло тарілку, сільничку і хліб за ними показали ся ще достойнійші, що положили на стіл ніж. Всі приклякали три рази, як коли-б в присутности короля а в кінци натерли обрус хлїбом і сїлью. По тім торжественних приготованях, загреміли труби і почули ся оклики: Робіть місце для короля, для найяснійшого пана. Голоси сї чимраз зближали ся, аж вкінци гомін труб став оглушаючим. Поважно й велично увійшла до салї дружина. Поперед ішли: шляхта, барони, графи, лицарі „ордеру підвязки“, всї в торжественних строях з відкритими головами. За ними слїдували лорд-канцлер з двома товаришами, з котрих один ніс скиптр королївський, другий державний меч

XVII.

Фу-Фу I.

Майлс Гендон йшов скоро до виходу з моста лондонського, слїдив бистрим зором за людьми, котрих шукав і таки надїяв ся, що їх дожене. Але в тім завів ся; мимо того питав ся він кількох мешканців моста і в сей спосіб попав на слїди, йшов за ними до Лонтварк, однак тут слїд згубив ся, а Гендон не знав, що дальї робити. Невпинно однак шукав до самого вечера. Коли запала ніч, вернув до гостинницї змучений, голодний, заведений в змаганях даремних і без'успішних; тут покріпив ся, положив ся спати і рішив на другий день глядїти і слїдити дальї. Та не міг заснути, а роздумуючи тверезо, дійшов до ось-яких конклюзій: В кождім разї хлопчина буде старати ся вирвати ся з рук свого голодранця, що називає себе його батьком, як тільки лучить ся нагода, але тут питане, чи він утїче до Лондону, чи шукати-ме захисту у свого приятеля? Се трудно, бо буде старати ся о се, щоб його не зловили другий раз. Але щож він зробить з собою? Нїм найшов Гендона, то не мав жадного товариша, жадної опіки, тож певно бажав би віднайти свого спасителя а не вертати до Лондону і наражати ся на нову не-

безпеку. Певно отже-ж буде пробувати дістати ся до Гендон-гол, і там шукати Майлса, бо знав, що він вибирає ть ся до батьківської хати. Се було для Гендона так ясно, що рішив не тратити дармо часу в Лонтварку, але через Кент йти до Монку, а по дорозї розвідувати ся, де тільки зможе. А ми вернїм тепер до молодого короля.

Драбуга, о котрім розказував слуга в гостинници, що він вийшов з криївки, як побачив нещасного Едварда з висланим молодцем, не приступав до них, а йшов по-заду. Ліву руку мав перевязану, око ліве залїплене зеленим пластром, трохи налягав на ногу і підпирав ся ломакою. Молодець вів короля бічною стежкою з Лонтварк на гостинець, оминаючи доми. Нетерпеливий король сказав, що дальї не піде.

— То ти хочеш лишити ся? Та-ж твій товариш лежить ранений в лїсу! Та, роби, що хочеш, мене се не обходить! — сказав молодець.

Сейчас змінило ся успосібленє короля:

— Він ранений, — сказав, — а хто-ж сьмів наложити на него руку? Іди швидше, скоро, чи твої чоботи оловяні? Він ранений? Та, хто се зробив, то тяжко покутувати буде, хоч-би належав до якої княжої родини.

Ліс був ще досить далеко; небавом зайшли,

ти. Мучила його велика журба, але найбільша — се був жаль за помершим батьком. Сьвіт дрожав на саму згадку імени Генрика VIII; називали його тираном, убійцею, запеклим катом, що розкидав довкруги смерть і муки. Та для своєї дитини все був він лагідний і люблячий і по нїм лишили ся для Едварда солодкі спомини минулого щастя. Цїлим серцем звертав ся до думок про батька, відчував до нього любов і з невисказаного болю гірко плакав а наконець охлялий попав пополудни в глубокий сон.

Сон не тревав довго; коли пробудив ся, лежав ще якийсь час пів-сонний, бо сьвідомість вертала йому дуже поволи. Зразу не знав де він є і що з ним стало ся, чув тільки рівномірний стукіт дощу на даху і се було для нього приятне, та небавом заглушив його відгомін диких реготів, криків і сьпівів. З прикрим здивованям зірвав ся на ноги, щоб поглянути, відки походять сї голоси. І що-ж побачив? На другім кінци стодоли, на втоптаній земли, горів огонь; червона полумінь блимала сумно й непевно і осьвічувала гурт мущин і женщин найріжнороднійших: се були, очевидно, виродки людськости і всяка инша збиранина. Між ними находили ся люди дозрілі, сильні, опалені сонцем, вкриті лахами, а були рівнож мо-

лодці дикі й непевні, жебраки, слїпці, з завязаними очима, куляві, що ходили на палицях, декотрі з дерев'яною ногою, хорі, на котрих, крізь подерту одіж, видко було огидні рани і боляки. Серед тої товпи находив ся склепар, котляр і голяр, кождий з приладами, відповідними до свойого занятя. Жіноча частина була одним образом нужди й зіпсутя а ріжницю між ними становив хіба вік. Біля молодих, дорослих дівчат, сидїли старі жінки, що виглядали, мов чарівниці.

Всї верещали голосно, а були нехарні, обдерті й огидні. Деякі жінки держали на руках блїді, хоровиті дїтиська, а між людьми бігали худі собаки, що в день були поводаторами для слїпих.

Тепер була вже ніч, а зібрані скінчили саме вечеряти і збанок з горячим напитком переходив ще з рук до рук, коли нараз кілька голосів закликало:

— Гей, ану пісень! Лилик і кулявий нехай сьпівають!

Один із „слїпих“ зірвав ся на ноги, зірвав пластер, що закривав здорові очи, відкинув табличку, що на ній була виписана його уломність і ніжна просьба о поміч, — і зачав сьпівати. „Кулявий“ знов кинув від себе дерев'яну ногу, а ступив на землю здоровою. Оба обманці засьпівали

КАЛЄНДАР.

ЛЮТИЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
13	Четвер	Кира, Івана
14	Пятн.	Трифона
15	Субота	Стрітеніє Госп.
16	Неділя	О Митарі і Фарис.
17	Понед.	Ізидора преп.
18	Вівтор.	Агафії муч.
19	Середа	Вукола еписк.

НОВИНКИ.

На будову руського театру у Львові зібрано в 1912 р. 4.694 К 6 сот. Зложили їх переважно Львовяни через курсора театрального комітету.

Галицький сойм мав бути скликаний з початком лютого, так бодай говорили тоді, коли заносило ся на польсько-українське порозуміне в університетській справі. Тепер нема бесіди о тім, щоби галицький сойм міг радити, хиба би Поляки пішли до голови по розум і згодили ся на заснованє українського університету у Львові.

Що буде з львівським університетом. З огляду на те, що переговори в справі українського університету розбили ся, всі цікаві, що буде тепер з львівським університетом, якому Поляки конче хотять надати польский характер. На се питанє голова українського парляментарного союза так відповів редакторови віденської ґазети „Die Zeit“: Наш стан посїданя в львівськім університеті мусить лишити ся такий, як був доси. Сей університет призначений є для обох націй — Поляків і Українців. Ми зрікли ся би своїх прав у тім університеті тоді, коли Поляки згодили ся би на оснований самостійного українського університету у відповідний спосіб. Се не стало ся і тому усе лишить ся по старому. Львівський університет остане і дальше утраквістичний (польсько-український), так як був і доси.

Наші вояки на чужині. Вояки Українці приділені до 92 п. піхоти, що стоїть тепер залогою в Сараєві, зложили в часі сьвят 12 кор. 15 с. на „Рідну Школу“ в Галичині. Честь їм!

Львів в числї. „Wiadomości statystyczne“ подають урядові числа про Львів за рік 1909. У Львові на 1000 мешканців умирає річно 24, родить ся 34, отже в результаті природний приріст виносить 10, або кожда тисячка мешканців збільшуєть ся що року о 10, що до сего Львів находить ся на першім місці в Австрії; у Відни сей приріст виносить лише 5, в Кракові 2, в Сольногороді 1, в Оломунцї —, в инших містах, пр. в Празі за місяць приросту є навіть убуток. Грошевих переказів вислано за 34 міліонів корон. Кореспонденційних карток вислано 40 міліонів, отже пересічно на Львовянина випадає понад 160 карток річно, поважне число, що доказує про велике замилуванє до кореспонденції, ну і до образкових карток. Розвиток дневникарства представляєть ся так: вислано зі Львова часописий в 1906 р. 28 міл., в 1907 р. 31 міл., в 1908 р. 37 міл., в 1909 р. 48 міл. Зріст дуже поважний і корисний, бо доказує, що все ширші круги пренумерують часописи, а тим способом беруть живійшу участь в національнім житю. Шкільництво характеризують числа: 117 научних заведень; 2.151 професорів і учителів; 39.263 студіюючих.

Страйк польських дїтий на Шлезку. До „N. Reformy“ доносять з Польської Острави, що там розпочав ся страйк польських дїтий в числї 265, бо громадська управа, яка є в руках Чехів, не хоче дати Полякам їх власної школи. Кілько то жалів має наш нарід на поли шкільництва? Кілько то польських шкіл є по руських громадах? Поляки домагають ся навіть з помочию страйку полагоди — впрочім слушної — справи школи в Польській Остраві і нарікають на Чехів за їх захланність, а в Галичині, маючи можність поступити справедливо з Русинами, називають наші домаганя „pretensyami“ „hajdamactwem“ і т. д.

Будова панамського каналу. Сего року має бути отворений панамський канал, якого будова тревае вже трийцять кілька літ. Буде він мати нечуване значінє для сьвітової торговлі, бо злучить два океани і скоротить дорогу кораблям, які пливуть з Атлантійського на Тихий океан, о кільканайцять днів. Не менше важне стратегічне значінє мати-ме він для Зединених Держав, бо уможливить скору збірку военної фльоти на якім небудь місци побережа Зединених Держав. Тому також Американці будують доокола обох кінців каналу могучі кріпости, уоружені величезними гарматами, яким не можуть дорівнати ніодні в сьвіті. Є се прямо велити, які можуть викидати величезні кулі на віддаленє кількадесять кільометрів. Сама куля одної такої гармати коштує кілька тисяч долярів, а кошт одної гармати виносить 350.000 долярів.

Австрійські зелїзниці мали в минулім році, як виказує тимчасове обчисленє, поверх 55 міліонів корон більше доходу, чим в попереднім році.

Намордники для послів. Дня 13. грудня м. р. 64 членів громадської ради в Солюр (Швайцарія), при вході до палати радних побачили небувале видовище. На стїнах передпокою висїло саме 64 намордників. Поліція не могла найти автора сего оригінального способу пригадки послам про шкоду від пустомельства.

Арештованє торговців живим товаром. Львівська поліція довідала ся, що до Львова приїхала з Кишинева ватага жидів, торговців живим товаром, яка вештає ся по передмістях Львова в цїли навязаня зносин з молодими дівчатами. По кількадневним слїдженю арештувала поліція вчера трех підозрілих жидів в хвили, коли відпроваджували на зелїзницю 20-літну дівчину Анну Ґеніківну з Кишинева. З документів, найдених при арештованих, пересьвідчила ся поліція, що свою жертву мали жиди відставити до Арґентини, та що та ватага зносить ся з торговцями живим товаром у всїх частях сьвіта.

Випадки і катастрофи. З Брукселї доносять, що в Ледії, на площі Ардіє наступив зудар самохода з тягаровим возом. Власник самохода, француський містоконсуль, Пільо згинув на місци. — Онодї впав в Етампе летун Нюпорт і згинув разом з механіком. — З Суакіма, анґлійського міста над берегом Червоного моря, доносять, що в ночи, підчас виливу гірського потока утонула там вся каравана путників Гіндусів. Згинуло 350 осіб а виратувало ся ледви 50. — В Мек Кінлє завалила ся фабрика рільничих машин; розвалини упали на сусідний дім, який також завалив ся і зачав горіти. Підчас катастрофи згинуло 8 осіб а 15 покалїчило ся. — З Християнії доносять, що на північним мори затонула норвежська барка „Аґда“. З 15 осіб залоги згинуло 12.

Число ранених і померших в балканській війні. Офіціяльна лїста болгарського міністра війни подає числа погибших і ранених жовнірів і офіцирів в балканській війні, які представляють ся ось так: Офіцирів полягло 284, а ранених і хорих було 876, разом 1.160. Підофіцирів і простих жовнірів полягло 21.018, ранених і недужих було 51.000, разом 72.018. Разом проте страти в болгарській війні є у відношеню як 72:178. Близько 70 проц. ранених і недужих вийшло вже зі шпиталів, а богато з них вернуло ся вже до своїх полків. В третім болгарськім корпусї під Чатальджею захорувало загально близько 35.000 людий на холєру, з них одначе померло тільки 3.000.

Катастрофа на леді. В околиці Александрова (Росія) є звичай, що раз в році відбуває ся на леді межи хлопцями борба на пястуки. Сего року перемінили ся змагання в дику борбу. Много хлопців вийшло зі змагань покалїчених, а з тих 6 смертельно. Розгорячених хлопцям поспішили з помочию старші особи, але під їх тягарем заломив ся лїд і коло 200 осіб впало до води. Много осіб утопило ся.

Засуджене обманця. В одним з попередних чисел нашої часописи згадували ми за арештованє „банкира“ Давида Клярера, що мав свою канцелярію під ч. 86 Аве А. в Ню Йорку. Арештоване сього галицького жидка спричинив секретар австро-угорського конзуляту, п. Ал. Ґрау-Вандмаєр, який зібрав всї факти і дати, відносячі ся до діяльности Клярера, і який постарав ся о те, що той павук і ошуканець переважно руських імігрантів з Галичини опинив ся днесь у вязници. Дня 6. с. м. нюйорський судія Розальський засудив Клярера на девять місяців тюрми і таки зараз велів його замкнути, щоб за зелїзними кратками передумував про свої нелюдяні вчинки. Клярер мав вже свою репутацію в Теребовли, а тепер прийшло ся йому відпокутувати за всї свої лихі дїла. Ошукані Клярером люди повинні бути вдячні п. Вандмаєрови за те, що за їх кривду постарав ся о відповідну нагороду для ошуканця.

Цїлу ватагу розбишаків, що за зеленою рогачкою у Львові нападала на переїзджаючі туди вози, арештувала львівська поліція. Дня 13. с. м. напала тота ватага на Хаїма Ґольдгамера з Бібрки, котрий віз більшу скількість порожних міхів, звязаних в один великий клунок. Розбишаки гадали, що то якісь товари і почали той клунок стягати з воза. Коли Ґольдгамер хотїв їм видерти клунок з рук, вони кинули ся на него з сокирою, видерли клунок і повтїкали. Аґент Скочиляс небавком вислідив пятьох розбишаків і арештував їх. Є се самі молоді хлопці, з котрих найстарший мав літ 19. Всї признали ся до вини і будуть видані судови карному. — Підчас нічної облави коло Зеленої рогачки арештовано ще чотирох розбишаків, що належать до тої компанії.

Напад на двір. Львівська поліція одержала була завізванє, щоби помогла викрити виновників розбишацького нападу, доконаного ще 30-го грудня минулого року в Затварници, ліського повіта на дім посесора Ізаака Корнгайзера. Критичної ночи перебував Корнгайзер в Ліску, а дома осталась жінка, 9-лїтна донька і старі родичі. Розбишаки впавши до хати почали стріляти з рушниць і зранили тяжко жінку Корнгайзера, а доньку таки убили на місци. Батькови Корнгайзера, 80-лїтному дїдусеви, котрий разом зі своєю женою сховав ся до стайнї, удало ся втечи і заалярмувати сусідів. Тимчасом розбишаки винесли вертгаймівську касу на двір, розбили її і забравши 900 корон, втекли. Корнгайзерова лежить до нині в шпиталї. Поліція вислала на місце одного із своїх агентів, Адольфа Домбровського, котрому удало ся викрити виновників. Є се три селяни з охрестности Ліска: Олекса Ковалько, Йосиф Васильків і Йосиф Кушнір. В хатах їх забрано рушницю і кулї того самого калїбру, які знайдені в мурі дому Корнгайзера, а також зелїзний дручок, котрим здає ся розбивали вертгаймівську касу. Всїх трох відставлено до суду в Сяноці.

Торговельний білянс Австро-Угорщини. Після статистичного виказу міністерства торговлї, дійшов в листопаді 1912 р. привіз до 288 міліонів К, а вивіз до 246 і пів міл., торговельний білянс всего року виказує пасива 769 і пів міл., супроти 654,300.000 К 1911 року.

Завіщанє в користь Абд-уль-Гаміда. В липськім (Німеччина) окружнім суді тими днями затвердили в кінцевій формі завіщанє якогось Вальнера. Сей старий чудак записав своє майно, около 130 тисяч марок, бувшому турецькому султанови Абд-уль-Гамідови, під услівєм збудувати в Царгороді святиню в честь всесьвітного мира. У Вальнера була племінниця, дуже бідна, що жила лише зі своєї праці. Вона звернула ся до суду, доказуючи безвартність завіщаня. Однак суд признав право наслїдства Абд-уль-Гамідови.

Страшна месть. На фільварку Рінґенвальд над Одрою в бранденбурській провінції, вибух оноді пожар стирти соломи. Люди, що збігли ся на ратунок, видобули з огня спалені тїла властителя фільварка К. і його 16-лїтної дочки. Дальші доходженя виказали, що жертвою злочину упала також жінка К., його 5-лїтна дочка і. наймичка, разом отже 5 осіб. Злочин сей сповнив парубок К., Шене, а забравши готівку, утїк. Небавом його зловлено. Сей страшний злочин мав бути местию за лихе поведенє.

Монархи, що померли в 1912 році. Минулий рік був обильний в похорони монархів. Перший помер великий князь Люксембурґа Вільгельм, після него кн. Андрій Копназис на Самос (убитий). Велику сензацію викликала смерть данського короля Фридриха VIII, якого найдено мертвого на улицях Гамбурґа. Смерть японського мікада Мутсуґіта, творця новітної Японії і баварського реґента Люітпольда доповняє некрольоґію монархів.

Гребля на Нилю. В Асуані, в горішнім Єгипті, отворено і посьвячено велику греблю, яка управильнює відплив води. Коштувала вона 3 міліони фунтів штерлїнґів, а розширенє її 2 міліони. Землю, яку узискано завдяки осушеню значних областий, роздасть правительство убогим селянам. Рівночасно однак пропадуть раз на все славні сьвятинї Ізиди на острові Філє під водою басена, утвореного будовою сеї греблі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ПЕРЕЧИТАЙТЕ ДОБРЕ І СКАЖІТЬ, ХТО ДОПЧЕ РУСЬКЕ СЛОВО, А ХТО СТАЄ В ЙОГО ОБОРОНІ.

Перечитати олифантську „Правду" від початку до кінця і не сплюнути з пересердя — треба мати сильні нерви. Нема числа, в котрім би не оплюгавили Русинів-Українців чи то тут в Америці чи в старім краю. Слова як „мазепинці", "радикали", „вороги Руси", давнійше ще „запроданці Ляхів" а тепер вже „запроданці Німців" так і знайдете на кождій сторінці. Повідає, що Русини-Українці вирекли ся руського роду, руського письма, руської історії і церкви і т. д. словом, каже, що Русини-Українці суть зрадниками руського народа, а правдивими оборонцями руського слова, руської землї і руського народа суть москвофіли або „русскіе люди" як вони себе називають, то є ті, котрі величають Росію як спасительку Славян, котрі вказують на Росіян-Москалів як на образ, в який ми маємо вдивляти ся і такими, як Москалї і самі стати т. є. маємо виречи ся свого рідного слова-бесіди, заперестати працювати на користь рідного краю, а всіх сил маємо доложити, щоби з нас Русинів і слїду не стало, а були з нас лиш Москалї. І на жаль межи нашим темним народом еще є богато, котрі дали ся отуманити і на слїпо ідуть за ними і слухають проводирів, думаючи, що се справді оборонці руського народа а не вороги і зрадники його. І непросьвічений народ як та папуґа нерозумна повтаряє слова і називає ними своїх рідних братів Русинів, котрі вже пізнали, яка їх історія, хто їх ворог і для кого мають жити і працювати. А спитати першого лїпшого, що то таке „радикал" або „мазепинець" або чому плює на Русинів-Українців, то не найде мудрої відповіди. А що більше! Спитати самого редактора „Правди", нехай вкаже тих патріотів з москвофільської партії, щоби провадили борбу з Поляками в старім краю, чи то о руську мову по урядах, або о руські написи на урядах або о руські школи або ґімназії для руських дітий, або най назве хоч одного з них, щоби домагав ся і боров ся за руськими тікетами на желїзницях тому три роки — мусить признати, що з руссофільської партії ніхто про се не дбав і о се не старав ся. Та стане їх ще боронити, що вони длятого о се не дбали, бо ті руські написи по урядах, або руські школи — все те мусїло би бути писане вправдї по руськи але фонетикою, а вони фонетики не терплять, отже волїли, щоби позістало все як до тепер т. є. по польськи! Так то раднїйше мати польський язик і польське письмо, чим боротись о своє о руське!

Наглядно переконує нас о тім сьвіжа судова розправа, яка 17. січня 1913 р. відбула ся у Львові межи головачами москвофільських партій, о чім коротенько згадала мин. „Свобода". За часів намістника Потоцького, завзятого Ляха, котрого застрілив наш Січинський, поміж москвофілами в Галичині найбільшої слави заживав адвокат Дудикевич. Він заключив тайну умову з Поляками і з самим Потоцьким, що не буде виступати проти Поляків а лиш проти Русинів-Українців а за се намістник Потоцький при помочи Жидів і Поляків і вийтів-хрунїв вибрав його в посли до сойму у Львові. В великій своїй зарозумілости хотів Дудикевич, щоби всі слухали його розказів. Такого др. Короля, адвоката, довголїтного проводира москвофілів або о. Давидяка, посла до парляменту, мав за нич, і в своїй часописи „Прикарпатская Русь" став їх обкидати болотом. Головно о. Давидяка оплюгавлював в тій часописи, щоби його змусити резиґнувати з посла а він (Дудикевич) яко його заступник міг війти до парляменту. Та о. Давидяк не стерпів того і в одній брошурі перед цілим сьвітом отверто розкрив, що то за один той Дудикевич. Назвав його злодієм, закинув йому, що він касові гроші брав на розпусту. Хоч вже дочку свою видав замуж, сам не переставав захожати до чужих жінок і через се неодну родину позбавив щастя. Щоби ратувати свій гонор, Дудикевич пізвав о. Давидяка до суду. Але о. Давидяк виграв в суді, фактами доказав, що все, що писав на Дудикевича, є правда.

Приятелї Дудикевича, щоби пімстити ся за се на о. Давидяку, стали його немилосердно безчестити в своїй часописи „Прикарпатская Русь". Той заскаржив редакцію „Прик. Руси" перед суд. І як раз 17. січня с. р. відбула ся у Львові послїдна розправа, де знов програли приятелї Дудикевича. Та не в тім цїла річ. „Правда" кричить, що москвофільська партія се одинокі руські оборонцї руського народа і руського слова, а противно Русини-Українці пішли на службу Полякам. А сей цїлий процес показує як на долони, що все те неправда! Цїлий той процес відбував ся по польськи! Всї москвофільські редактори і адвокати і сьвідки говорили по польськи! В нас в Галичинї навіть бідний робітник або селянин-Русин знає, що йому вільно в суді говорити по руськи і інакше не буде в суді говорити як по руськи, бо на руській земли він має повне право до сего. Що більше, навіть судія, хочби і найзавзятїйший Лях і той мусить до него говорити по руськи і по руськи засуд на письмі видати і руське візване до суду йому прислати. Кождий Русин се добре знає і того пильнує, бо інакше всї би його хрунем назвали! А тут дивіть ся! Се не прості і неучені люди, але редактори, адвокати і сьвященики, проводирі руссофільської-русской партії — всї вони, всї до одного волїли вибрати польську мову і нею говорити, ніж свою матерню, нашою руською! Др. Лабенской, редактор, зложив письмо по польськи, в котрім перепрошує о. Давидяка за образу. Др. Лисяк, адвокат, так скаргу як і протест вносив по польськи — одним словом: руського слова повстидали ся. Чи видиш, народе? Чи знаєш, чому се так? Бо та бесїда, якою ти говориш, для тих панів руссофілів за проста, хлопська. Вона їм смердить, вони її встидають ся, ганьблять ся нею говорити! Скорше будуть говорити і писати по польськи чим по нашому, по руськи! А то чому? Таж вони себе називають „русскими" а „Правда" називає їх „русскими" патріотами. Як то одно з другим погодити? Так вони хотять уходити за „русских" або Москалів і стоять на службі Москалів і для них працюють, а Русинами перестали бути і ми їх називаємо запроданцями Москалів, зрадниками руського народа!

Перед судом одні не хотїли говорити по московськи — „Правда" назве се по „русски", бо в Галичинї Москалів нема і говорити по московськи в судах не вільно (лиш по руськи), а другі то таки не уміють московської бесїди, отже волїли говорити і сьвідчити по польськи, чим по нашому, по руськи! А простих, неучених людий туманять, що то вони по правдї ідуть і боронять справ руського народа, а Русинів-Українців навмисне видумують неправду і ріжними назвами обкидують їх. А щоби собі приєднати малосьвідомих Русинів, видають для них ґазети таки по руськи т. є. по українськи лиш етимольоґією — а для себе то вже по московськи вони — великоруськи! Та при тім хитрі вони, хитрі! Ніколи нї слівцем не скажуть, як має ся читати ґазети писані по великоруськи—по московськи, бо тодї і слїпому відкрили би ся очи і зрозумів би ріжницю між нашою бесїдою а московською, але все торочать про „адін русскій язик", хотяй говорити тим язиком жаден тут в Америці з проживаючих Галичан не уміє! Чи не сьмішно то? Сьмішно та ще більше печально. Коби наш нарід умів читати і міг пізнати правдивий московський язик, тоді певно не було би між нами москвофілів, з котрих одиниці сьвідомо за гроші служать Москалеви, а многі несьвідомо йдуть слїдом їх. — *о*

В справі реформи календаря.

Про все і на всїлякі теми пише ся на сторінках нашої часописи, а про реформу нашого церковного календаря чомусь ані не згадує ся, немов би то була справа малої ваги, над якою не варто глубше подумати і її обширнїйше обговорити. А прецінь кождий хоть троха просьвічений чоловік мусить признати, що справа реформи, або инакше: злуки нашого церковного календаря, себто юліянського з тим календаром, після котрого числить майже цїлий цивілїзований сьвіт, себто григоріянського — є дуже важна, пожадана взагалї для Русинів, а для нас, американських Русинів, прямо пекуча, конечна. Бож хто як хто, а ми Русини американські найбільше терпимо на тім як матеріяльно так і морально.

Возьмім хотьби такий один день в роцї як Різдво, котрий то день вже кождий Русин-робітник хотів би відсьвяткувати і почисліть. Русинів-робітників в Америці рахують більше-менше на пів міліона. Тепер, єсли пересічний зоробок денний кождого Русина-робітника винесе хоть одного доляра, то за один день Русини тратять більше-менше пів міліона долярів! Відтак і на другий день з ріжних причин мало еще піде до роботи. Отже за два лишень днї Русини тратять около міліона долярів. А кілько таких днів більше в роцї трафить ся, що наш Русин, хотячи їх відсьвяткувати, не піде до роботи. Кілько знов робітників-Русинів стратить роботу через се, а потім мусять нераз місяцями глядати за нею. Кілько нераз прийдеть ся почути нашим робітникам слів наруги та насьмішок з сеї причини. І чи того всего потрібно? Чи ми все мусимо бути „пізними Іванами" і виставляти себе на страту, сьміх і наругу? Чи то не однаково відсьвяткувати пр. день Рождества Христового 14 днів скорше, чи пізнїйше?! Ходить лише о то, аби його гідно відсьвяткувати. А тепер спитаймо себе: чи ми справді гідно сьвяткуємо наші сьвята тут в Америці? В латинське сьвято Різдва (Christmas) панує всюди взірцевий спокій і тишина, завішене всяких інтересів (бізнесів), як власне пристоїть на таке торжество. Нарід настроєний сьвяточно уже від досьвітку спішить цїлими громадами до своїх сьвятинь і віддає поклін новонародженому Дитяти. На кождім кроці пізнати сю торжественну хвилю. Так само і в день Нового Року. Відтак за 14 днів надходить і наше Різдво. Наступають просьби і стараня о увільнене від роботи на той день. Одним удає ся се лекше, другим труднїйше се приходить, а все не обійде ся без докорів та глузовань зі сторони „босів"; а богато робітників, не діставши позволеня-відпустки, самі собі позволяють (хотяй нераз дуже на тім потерплять), бо якжеж би то не відсьвяткувати хоть раз в рік такого сьвята.

От вже й сам день Різдва. Тай нічим він не ріжнить ся від звичайних днів. Так само ранїсінько-досьвіта як кождого дня поза містом близше й дальше гудять перериваними голосами „брехи" — свищуть і трублять ріжні фабрики (шапи), — по улицях туркотять тяжкі бізнесові вози, — майнери (углекопи) і инші робітники спішать улицями, щоби на час стати до своєї роботи, — инші знов гонять за всїлякими інтересами, а тут знов з кількох домів тягнуть ся по одному то по двох наші Русини до церкви на повечеріє. Ніхто на них не звертає уваги, нікому анї не в голові, що то нинї руське Різдво. Кождий знає лише то, що „Christmas time" минув уже давно.

Лише в церкві пізнати, що то сьвято. Але і тут не кождий може без „житейського попеченія" помолитись Богу. Неодному прийде мимоволї гадка: „Може менї тепер прийдеть ся „сьвяткувати" довший час — як „бос" не прийме до роботи?" Але неодин подумає собі, або й скаже: „Та то воно справді було би красно, як би всї разом сьвяткували. От як минувшого року Великдень випав разом. Як то було красно і приємно. Але то воно якось не теє... покидати свій „руський" календар а принимати „польський".

На то відповідь така:

Календаря руського анї польського не було і нема. Той календар, після котрого числить наша церква, як і церква грецька та російська, називає ся юліянський, бо його зладив Юлій Цезар (римський цїсар) 46 лїт перед Рождеством Христовим. Той же другий, після котрого числять майже всї християнські церкви і народи (кромі висше наведених), зове ся григоріянський, бо його зреформував папа римський Григорій XIII. 1582 року.

Календар не зробить нас анї Поляками анї Анґліками, анї не зробить найменшої шкоди нашій вірі анї обрядови, але принесе нам користь матеріяльну і моральну.

Отже єсли така зміна, чи радше злука календаря, в особенности для

нас Русинів американських є така важна, можна сказати, пекуча, тому ми перші повинні старати ся о зрівнанє сего календаря.

Розуміє ся, що то так скоро не прийде до сего. Наперед треба переконати наш нарід, що така реформа, чи то злука календарів, не є шкідлива, а противно дуже корисна для нас. А осягне ся се через частійше подавані статї в нашій часописи на сю тему. Дальше треба підносити сю справу на парохіяльних мітінґах, а коли громада згодить ся на таку злуку календаря, тогди таку ухвалу парохій з відповідним письмом-просьбою засилати на руки нашого Епископа. А коли засиплесь епископську канцелярію подібними письмами-просьбами, ухвалами руських громад в Америці, то наш Преосьвященний певно предложить сю справу Римови, а там певно не занедбають сеї справи, а полагодять її згідно до наших домагань.

Початок до сего дала власне наша громада в Шамокін, Па. На річнім мітінґу 5-го січня с. р., по залагодженю справ парохіяльних, забрав голос в тій справі наш Впр. Отець Совітник Іван Констанкевич, вказуючи на те, які страти і невигоди мусить поносити наш нарід в Америці при теперішній системі календаря, а з другої сторони виказуючи користи і вигоди, які може нам принести злука нашого церковного себто юліянського календаря з григоріянським, подаючи рівночасно спосіб до осягненя сеї цїли.

Громада одноголосно признала, що така реформа-злука є конечно потрібна і просила Отця Сов. Ів. Констанкевича о виготовленє відповідного письма до Преосьв. Еп. Ортинського, а менї поручила написати статю до „Свободи" в тій справі.

Цїль сеї статї така, щоби і другі руські громади в Америці пішли за приміром шамокінської громади, щоби живо занялись сею справою реформи нашого церковного календаря, та щоби вносили подібні ухвали на руки нашого Преосьв. Еп. Ортинського.

Просить ся також сею дорогою компетентнїйших людий забрати голос в тій справі, щоби сю справу вивести на денний порядок.

Филип Тимкевич.

Війна на Балкані.

В мин. понедїлок точно о 7. год. вечером в пятьох ріжних місцях заговорили гармати знова, але еще з більшою силою чим до тепер. На твердиню Скутарі вдарили з гармат Чорногорцї і Серби під проводом самого чорногорського короля Николая, котрий на склонї свого житя хоче увінчати свою голову еще одним вінцем слави. На місто Япіну в Епірі вдарили Греки під начальством королевича Константина. На Адріянополь вдарила зі всїх гармат стотисячна армія складаюча ся з Болгар і Сербів. Серби привезли з собою також кільканайцять великих гармат до облоги. Канонада тревала довго в ніч. Від сего часу без перерви день в день бомбардують місто. Кулї з гармат наробили в місті великої шкоди. Богато домів стануло в поломіни, много людий ранено. Конзулї чужих держав просили Болгар о позволенє опустити чужинцям місто Адріянополь, а єсли ні, то щоби їм всїм можна було перейти в одну дїльницю — невтральне місце, куда Болгари не звертали би гарматного огня. Та болгарські власти не згодили ся ні на одно ні на друге. Заявили їм, що нїколи не було до тепер случаю, щоби чужинці в часї облоги могли опускати місто, і дальше неможливо є позволити на якесь невтральне місце, бо се справляло би для них в часї остріливаня великі трудности. Та війни вони не можуть відповідати за гранати, де вони падуть. Шукрі паша, комендант адріянопольської залоги, позволив дезертирувати християнським жовнірам, а лишив ся лиш з сорок тисяч самими Турками і рішив ся обороняти місто до загину. Болгари тим ще більше розъярені і не думають їх щадити. Сими днями німецька цісарева хотіла післати лікарів і медицину для хорих і ранених в Адріянополи, і навіть вставляла ся у болгарської цариці, але нич не помогло. Болгари відмовили її просьбі.

Під Чатальджею дали Болгари кілька вистрілів, але Турки навіть на них не відповідали. Чи то уважаючи свою позицію за слабу чи то зі страху, щоби Турки не обійшли їх із сторони Чорного моря, звідки і турецькі воєнні кораблї можуть допомагати, Болгари спалили Чатальджу і доокруличні села і цофнули ся взад на узгіря. Кажуть також, що Болгари хотіли в сей спосіб вивабити Турків з поза їх укріплень на чисте поле. Та Турки не важили ся їх опустити. Та як звіщають найновійші телеґрами і там прийшло вже до завзятої битви.

На півострові Ґаліполі вперве стрінули ся ворожі армії. На кінци сего півострова лежать дарданельські кріпости. Вони боронять приступу воєнним кораблям до моря Мармара і до Царгороду. Єще в новембри м. р. висадили були грецькі кораблї в заливі Сарос 60.000 армію, котру тепер скріпили вже артилерією. Турки сподївали ся нападу на Дарданелї і згромадили там, як кажуть, сто тисяч війска. Вони знають добре, що єсли християнські війска здобудуть кріпости Дарданелї, тодї грецька фльота сьміло перепливе пролив і побє слабшу турецьку — а тим самим Царгород пропащий. А турецьку армію, хоч вона занимає сильну позицію під Чатальджею, прийшло би ся легко поконати, бо від суші вдарили би Болгари а від моря грецька фльота. Тому так балканські союзники як і Турки розуміють добре, яке мала би значінє побіда на півострові Ґаліполі для котрої небудь сторони. Від вчора кипить там завзятий бій. Єще нїколи не ставили Турки так завзятий опір, але Болгарам удало ся таки поконати їх і заняти сильну позицію. На побоєвищу полишили Турки пять тисяч жовнірів убитих і ранених і подали ся до міста Ґаліполі поза укріпленя. Враз з болгарським війском борять ся і Греки. Сими днями старали ся Турки висадити на сушу своє війско в кількох місцях на півострів ґаліпольський, щоби скріпити війско, яке боронить Дарданелї. Рівночасно, коли кораблї зближали ся з війском до берега, вдарила турецька залога на Болгар. Але по кількагодинній завзятій битві Турки мусїли цофнути ся, полишаючи на побоєвищи богато ранених і убитих. Опісля болгарське війско примусило і сьвіжо прибувших цофнути ся на кораблї. Вістий з поля війни нема певних, бо обі воюючі сторони сильно їх цензурують. Болгарське правительство, згадуючи про повисші битви, говорить, що було ранених і убитих Турків около 15 тисяч, а около 10 тисяч Турків взяли Болгари до неволї.

В сім тижни можна сподївати ся великих змін. Так Турки як і Болгари напружують всї свої сили, щоби перехилити важку судьбу на свою сторону.

Великі держави виказують свою опінію і кажуть, що війна задля браку гроша мусить скоро закінчити ся і тому жадній стороні не хотять тепер позичити гроша.

Румунія заздрісним оком споглядає на побіди своєї славянської сусідки. І якраз тепер, коли Болгарія потребує мати як найбільше свобідні руки для свого війська, коли напружує всї свої сили, щоби поконати вікового свого ворога і в жертву кладе найліпші сили свого народа, сам цьвіт-молодїж, Румунія витягає свою руку по славянську землю. Нібито в заплату за невтральність в часї війни жадає для себе поясу землї від Силїстрії здовж Дунаю-ріки аж до моря і грозить їй війною, єсли її жаданя Болгарія в скорім часї не сповнить. Притиснена Болгарія вименувала двох повновласників: д-ра Данева і Сарафова, котрі враз з румунськими послами мають дїло докінчити. В обороні Болгарії а против апетитів Румунії стане правдоподібно Росія, котра, погодившись з Австрією, пересунула свої війска на полудне над границю Румунії.

о. Д. Хомяк.

Допись.

Taylor, Pa.

Комітет „Рідної Школи" для Галичини в Тейлор устроїв „баль" в днн 25. падолиста 1912, з котрого дохід призначений виключно на „Рідну Школу" в Галичині. Вступ на галю був по 25 цнт. для мущин, а для женщин — вільний. Помимо того Вп. панї зложили яко добровільну жертву на „Рідну Школу" по 25 цнт., а то: Наталія Волф, Евдокія Головчак, Марія Сенюк, Анастазія Лукиян, Параскевія Трач, Анна Сенюк, Антоніна Головчак, Катерина Головчак, Пелягія Калина, Юстина Обаль, Зофія Тволїщак, Евдокія Ільчук, Феврон. Александер і Анна Шута. Разом цїла сума чистого доходу виносила $20.00, котру то суму вислано переказом до Львова. (Гроші в сумі $20.00 т. є. 98 К 4 сот. вислано з Тейлор, Па., дня 26. грудня 1912 р. почтовим переказом ч. 3060 — Ред.). На жаль треба зазначити, що через брак єдности не мож було більше зібрати гроша, а тим більше, що комітет не єсть одної гадки і тим самим не можна працювати спільними силами для добра „Рідної Школи".

За Комітет „Рідної Школи":

Іван Трач,
Василь Гнус,
Михайло Ванкевич,
Н. Трач.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ З ЖЕРТВ І КОЛЯДИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ" З НОРТГЕМПТОН І ОКОЛИЦЇ.

Послїдна висилка жертв 420 корон була в вересни 1912 р., про котру голосивем в „Свободї", подаючи день і число рецепісу.

Від того часу призбиралось у мене як слїдує:

1) На вічу 29 вересня зібралось	$24.55
З того треба відтягнути продаж квадр. метрів на український город у Львові і відзнаки сокільські	8.20
Подорож і кошти референта	5.00
Летючі листки про віче, які розкинулось в околици	2.00
Лишилось чистого на „Рідну Школу"	$9.35
2) З хрестин і весіль	47.55
3) Повна коляра з Нортгемптон, Па. і Сіґфрід, Па, була	66.22
З того призначили колядники на руські сироти в Чесапік Сіти	16.22
На квадр. метри українського города у Львові	10.00
Лишилось чистого на „Рідну Школу"	$40.00
4) Коляда з Палмертон, Па.	7.50
Разом єсть у мене на „Рідну Школу"	$104.40

Та красна збірка за короткий час най принесе Вам, Чесні Жертводавцї, признанє і щиру подяку від кождого щирого Русина-Українця в Америці, як рівнож най буде й заохотою до дальших жертв на фонд „Рідної Школи". Прочі імена жертводавців, котрі ще не були голошені в „Свободї", подаю нинї на иншім місци.

Остаю з правдивим поважанєм
о. Омелян Марчак Баранський.
(Дальше буде).

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНЇ.

Хвальна Редакціє!

Я низше підписаний посилаю на адресу „Свободи" 10 долярів як жертву на фонд „Рідна Школа" в Галичинї. Сю квоту зібрали тов. І. Урбан і І. Левицький 25 січня с. р. на весїлю у Юрка Бойка в Елїзабетпорт, Н. Дж. від отсих присутних гостий: І. Урбан, І. Левицький, Ю. Бойко і С. Себерський по $1.00; С. Чупко 50 цнт.; А. Василак 35 ц.; А. Березюк 30 ц.; І. Штаньґир, В. Вальчишин, Й. Шпуляк, С. Москаль, Т. Урбан, А. Данилишин, Марія Березюк, Анна Балїк, Пелягія Лозїнська, Марія Василишин, Анна Василак, Паранька Василак і Марія Шпуляк по 25 ц.; М. Захарчук, Марія Левицька і Анна Березюк по 20 ц.; В. Байко, І. Якимець і Паранька Шурґач по 15 ц.; С. Федорас, С. Довжицький, І. Гриців і Г. Цимбала по 10 ц.; А. Войтович, С. Федорко і О. Макаренко по 5 ц. — Разом $10.00.

Всїм жертводавцям складаю як найсердечнїйшу подяку. **І. Левицький.**

О. Гладкий з Вестбури, Л. Ай.	$1.00
Оголошено в ч. 6. „Свободи"	37.91
Загальна квота	$48.91

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКО-РУСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

Зібрав п. Стефан Милянович дня 19-го січня с. р. на хрестинах у п. Ізаака Жили $2.50.

ЖЕРТВИ ДЛЯ ІВАНА ДЯКУНА.

О. І. Якимович з Трой, Н. Й.	$1.00
Оголошено в ч. 6. „Свободи"	1.00
Разом	$2.00

На народні Збори.

Субота 15. лютого о год. 7.30 вечер в Байон, Н. Дж.

Недїля 16. лютого в Ню Йорку, Н. Й.

Субота 22. лютого в Трентон, Н. Дж.

Недїля 23. лютого о год. 1-шій в Пасейк, Н. Дж.

— того самого дня о годинї 7-мій вечер в Нюарку. Н. Дж.

Близші подробиці подаєть ся в окремих оголошенях. Дальшу подорож відбуде п. Демидчук через Філядельфію в околицю Пітсбурґа, а звідтам через Бофало до Олбані і т. д. аж до Ню Інґленд стейтів.

Не плакати нам і сльози не лить!

Українцї й Українки з Ню Йорку і околиці!

Наша кольонія, одна з найбільших українських кольоній в Америці буде витати у себе представителя України, делеґата українських товариств з Галичини п. Семена Демидчука вже не забаром, бо

в недїлю, дня 16-го лютого 1913 р.

З тої нагоди відбудуть ся того дня О ГОДИНЇ 2-ій ПОПОЛУДНИ, в гали „ARLINGTON HALL", 19—23 SAINT MARK'S PLACE,

(недалеко руської церкви між 7 а 9 вулицею)

НАРОДНІ ЗБОРИ

Земляки! Ми мусимо показати цїлій Америцї і Рідному Краєви, що в нас пливе ще козацька кров. І так як козаки сходили ся на раду у важних хвилях, так і ми тепер мусимо застановити ся і обдумати средства оборони проти наших шляхотських гнобителів в Галичинї. Справа заложеня українського унїверситету у Львові, поневоленє нашого шкільництва, економічна розпука з огляду на воєнну ситуацію в Австрії і Росії і визвольні змаганя нашого народу — все те мусить заінтересувати нас Українців на чужинї. Ми не сьміємо стояти осторонь від всїх тих справ, бо відродженє українського народу в Рідним Краю і незавсимість України скріпить нашу позицію і наше значінє тут на чужинї і в цїлім сьвітї. Нехай же не буде між нами нї млявого нї втомленого, забудьмо на хвилю всякі непорозуміня, а з'єднавши ся разом

явім ся всї на нарадї

бо теперішна хвиля незвичайно важна для нашої Вітчини.

Коли вислухаємо реферату Шановного Делеґата і зрозуміємо велике значінє української справи, то ми також не пожалуємо щирої жертви на

„РІДНУ ШКОЛУ"

на вихованє сьмілих борців за свободу і независимість України.

Тож не даймо ся застидати, але прибудьмо всї без ріжниці партий, стану і віку на отсе всенародне сьвято.

Українки й Українцї! Ми маємо бути приміром для цїлої Америки, тож даймо доказ, що ми розуміємо справу. Ми певні, що патріоти з Ню Йорку і околиці сповнять свій народний обовязок.

Тож до побаченя на зборах!

КОМІТЕТ ЗЛУЧЕНИХ БРАЦТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ В НЮ ЙОРКУ.

Злукою та просьвітою здобудемо волю!

Касове справозд. Р. Н. С.

за місяць січень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	$333.23	127.	74.77
2.	83.70	128.	18.61
3.	118.08	129.	43.61
4.	50.61	130.	39.50
5.	88.00	131.	23.00
6.	59.00	132.	35.68
7.	174.86	133.	78.38
8.	51.63	134.	33.00
9.	126.36	135.	91.25
10.	110.63	136.	60.00
11.	40.61	137.	5.00
12.	93.22	138.	7.83
13.	40.82	139.	29.00
14.	123.25	140.	57.69
15.	43.83	141.	58.42
16.	241.61	142.	53.79
17.	23.61	143.	45.00
18.	27.00	144.	10.12
19.	24.00	145.	24.00
20.	103.61	146.	21.22
21.	19.50	147.	77.01
22.	13.05	148.	22.61
23.	89.25	149.	46.00
24.	19.00	150.	6.85
25.	70.86	151.	31.68
26.	28.00	152.	54.00
27.	70.54	153.	47.18
28.	293.27	154.	52.95
29.	116.42	155.	90.78
30.	106.37	156.	15.61
31.	34.50	157.	86.81
32.	48.00	158.	27.71
33.	276.47	159.	25.30
34.	22.00	160.	48.56
35.	52.00	161.	42.10
36.	38.96	162.	61.94
37.	87.41	164.	8.10
38.	101.89	165.	65.02
39.	71.22	166.	53.85
40.	78.25	167.	39.49
41.	40.05	168.	53.30
42.	105.93	169.	43.00
43.	26.00	170.	49.05
44.	10.00	171.	16.05
45.	30.41	172.	39.10
46.	158.15	173.	24.00
47.	50.78	174.	26.00
48.	98.66	175.	36.60
49.	21.00	176.	22.93
50.	3.00	177.	8.50
51.	41.60	178.	11.05
52.	13.00	179.	90.88
53.	173.93	180.	24.00
54.	21.10	181.	7.22
55.	117.82	182.	62.59
56.	34.81	183.	26.61
57.	37.51	184.	54.00
58.	97.32	185.	56.00
59.	33.22	186.	44.22
60.	9.09	187.	54.49
61.	111.00	188.	88.70
62.	18.08	189.	62.09
63.	93.40	190.	16.15
64.	24.00	191.	46.61
65.	88.33	192.	24.54
66.	55.05	193.	28.60
67.	4.00	194.	43.47
68.	38.11	195.	19.22
69.	16.50	196.	38.00
70.	124.87	197.	60.88
71.	5.00	198.	29.71
72.	88.30	199.	41.00
73.	15.21	201.	30.12
74.	18.00	202.	18.88
75.	23.05	203.	26.76
76.	46.05	204.	32.15
77.	19.00	205.	29.61
78.	235.65	206.	26.71
79.	15.00	207.	41.22
80.	39.85	208.	46.11
81.	39.00	209.	95.00
82.	85.97	210.	17.00
83.	13.86	211.	20.57
84.	24.91	212.	36.00
85.	191.31	213.	56.83
86.	11.00	214.	20.98
87.	29.44	215.	24.88
89.	12.00	216.	42.75
90.	42.50	217.	57.94
91.	97.09	218.	41.55
92.	62.60	219.	66.00
93.	17.00	220.	34.32
94.	38.99	221.	61.68
95.	78.94	222.	121.51
96.	83.76	223.	74.04
97.	21.50	224.	29.61
98.	36.00	225.	93.65
99.	123.11	226.	20.35
100.	16.88	227.	66.50
101.	7.27	228.	27.00
102.	95.33	229.	131.50
103.	21.75	230.	59.95
104.	132.69	231.	39.45
105.	25.37	232.	20.27
106.	113.76	233.	14.88
107.	42.22	234.	54.33
108.	115.23	235.	39.22
109.	63.36	236.	5.22
110.	46.00	237.	56.34
111.	25.83	238.	41.08
112.	17.27	239.	62.76
113.	39.00	240.	14.00
114.	63.00	241.	13.44
115.	32.00	242.	21.27
116.	21.49	243.	17.93
117.	58.15	244.	17.44
118.	10.83	245.	76.19
119.	18.00	246.	22.55
120.	75.25	247.	38.19
121.	122.70	248.	70.99
122.	54.57	249.	35.68
123.	47.78	250.	122.62
124.	43.24	251.	35.15
125.	10.01	252.	32.15
126.	45.32	253.	48.61

Відділ	запл.	Відділ	запл.
254.	24.98	304.	52.40
255.	26.71	305.	17.61
256.	21.41	306.	18.49
257.	18.27	307.	15.10
258.	23.05	308.	19.38
259.	35.27	309.	7.00
260.	47.58	310.	38.00
261.	41.10	311.	12.05
262.	10.44	312.	19.20
263.	7.05	313.	23.25
264.	34.00	314.	12.00
265.	71.96	315.	11.83
266.	35.22	316.	13.20
267.	24.83	317.	14.51
268.	46.30	318.	27.71
269.	28.00	319.	20.55
270.	17.61	320.	17.00
271.	28.61	321.	15.54
272.	23.70	322.	11.61
273.	27.00	323.	28.20
274.	40.29	324.	14.83
275.	69.30	325.	35.00
276.	34.80	326.	26.68
277.	36.20	327.	36.34
278.	82.24	328.	19.66
279.	27.00	329.	34.25
280.	22.00	330.	22.78
281.	19.00	331.	25.00
282.	23.10	332.	32.00
283.	21.10	333.	7.00
284.	10.56	334.	10.71
285.	11.61	335.	19.00
286.	22.27	336.	15.83
287.	16.00	337.	24.05
288.	27.61	338.	39.49
289.	31.66	339.	22.25
291.	38.06	340.	16.47
292.	32.11	341.	19.05
293.	50.41	342.	16.98
294.	35.69	343.	13.00
295.	19.29	344.	23.60
296.	38.88	345.	24.60
297.	22.71	346.	16.10
298.	30.00	347.	17.52
299.	33.35	348.	12.05
300.	66.98	349.	11.55
301.	37.03	350.	19.57
302.	30.45	351.	25.95
303.	15.00	352.	19.73

Прихід за місяць січень виносить	16.036.10

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:	
Петрі Горощак, Ансонія, Конн.	500.00
Івані Писар, Скрентон, Па.	500.00
Грицю Дачишин, Літел Фалс, Н. Й.	500.00
Ільку Сушко, Маганой Сіти, Па.	1.000.00
Михайлі Василишин, Плимавт, Па.	1.000.00
Івані Манда, Тейлор, Па.	400.00
Михайлі Фицула, Картерет, Н. Дж.	500.00
Федорі Саланськім, Ленкастер, Н. Й.	1.000.00
Запомога для:	
Андрея Малей, Лансфорд, Па.	200.00
Тимка Фединець, Травгер, Па.	100.00
Петра Кохановського, Обурн, Н. Й.	200.00
Олекси Сембрат, Перт Амбой, Н. Дж.	200.00
Адама Зубрицького, Ню Йорк, Н. Й.	100.00
Григорія Беца, Честер, Па.	100.00
Матвія Купецького, Трентон, Н. Дж.	50.00
Івана Кутний, Шікаґо, Ілл.	50.00
Сир. часть по:	
Дмитрі Слота, Ст. Люїс, Мо.	500.00
Івані Ільчишин, Ойл Сіти, Па.	200.00
Пожичка Стефанови Калакука на перший моргіч на 6%	4.500.00
„Свобода" за календар на рік 1913. II. рата	1.000.00
Задаток на „Прес машін" для „Свободи"	500.00
Орган Р. Н. Союза за січень	1.640.00
Платня Головного Уряду Р. Н. С.	270.00
„Свобода" за друки для Р. Н. С.	214.50
Адміністрація Р. Н. Союза	281.58
Розхід за місяць січень	15.506.08

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за січень б. р. виносить	16.036.10
Проценти від гроший до 1. січня	1.534.88
Готівка з кінцем грудня остала	110.029.73
Весь прихід разом есть	127.600.71
Розхід за місяць січень есть	15.506.08
Готівка з кінцем січня остае	112.094.63

З тих гроший:

Фонд сирітський виносить	47.376.94
„ резервовий	44.559.94
„ бідних	8.716.99
„ шкільний	8.930.74
„ розпорядимий	2.510.02
Разом	$112.094.63

Д. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас.,
С. Ядловський, фін. секр.

Справозданє Р. М. Союза

за місяць січень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	14.00	19.	95
2.	1.75	20.	2.65
3.	3.75	22.	17.25
5.	3.00	23.	6.25
6.	21.83	24.	4.80
7.	4.25	26.	23.95
8.	7.40	27.	2.50
9.	6.80	28.	5.00
10.	2.50	29.	2.25
11.	2.00	30.	9.75
12.	5.25	31.	4.20
16.	5.85	32.	6.40
18.	2.80	33.	6.70

Відділ	запл.
34.	2.50
36.	7.43
37.	2.74
38.	4.25
39.	12.00
40.	5.00
41.	2.50
42.	3.60
43.	1.80
44.	2.40
45.	3.25
46.	3.60
48.	20
49.	3.50
50.	9.35
51.	75
52.	3.50
53.	25
54.	1.00
55.	2.60
57.	9.50
58.	6.60
59.	1.60
60.	4.30
61.	2.95
62.	50
63.	3.15
67.	5.15
68.	1.50
69.	1.50
70.	2.45
71.	1.50
73.	25
74.	75
75.	3.25
76.	18.95
77.	2.70
78.	3.10
80.	1.60
81.	1.80
82.	80
83.	2.00
84.	2.60
86.	1.35
87.	2.50
88.	2.10
89.	2.25
90.	4.35
91.	2.40
92.	5.35
93.	1.25
94.	3.70
96.	3.30
97.	1.20
100.	1.10
103.	3.15
104.	13.20
105.	80
106.	25
107.	1.50
108.	1.80
109.	2.70
110.	3.32
111.	3.30
112.	6.20
113.	2.90
114.	1.20
115.	6.30
116.	1.35
117.	1.30
118.	7.20
119.	25
121.	1.50
122.	40
123.	3.96
124.	25
125.	2.75
126.	2.25
128.	4.45
129.	2.00
130.	1.90
131.	1.85
132.	75
134.	90
136.	1.20
137.	75
138.	2.05
139.	25
140.	50
141.	1.05
142.	50
144.	50
145.	3.00
146.	60
147.	1.15
149.	1.50
150.	5.75
151.	3.25
152.	5.50
153.	3.00
154.	25

Прихід за місяць січень виносить	465.88

РОЗХІД:

„Свобода" за грамоти для Р. М. С.	180.50
Посм. по Михайлі Ковальчик, Кінґстон, Па.	98.00
Платня Уряду	20.00
Розхід за місяць січень есть	298.50

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за січень есть	465.88
Проценти до 1. січня б. р.	170.53
Готівка з кінцем грудня остала	18.919.62
Весь прихід разом есть	19.556.03
Розхід	298.50
Готівка з кінцем січня остае	19.257.53

Д. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас.,
С. Ядловський, фін. секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

В неділю, дня 16 го лютого 1913 р. відбудуть ся в Ліберти гали на Петраль улици в Нортсайд Пітсбурґ, Па.

Народні Зібори

в справі заложеня української читальні „Просьвіти".

Заложенє читальні в нашій місцевости єсть справою дуже пекучою і длятого на ті збори повинні явити ся усї тутешні Русини-Українцї, без огляду на партійність.

Запрошуь ся також всї тутешні женщини-Українки, щоб на сї збори прибули і стали членкинями нашого Товариства. — Початок о г. 2-ій попол.

7 За Комітет:

Стефан Мацїйовський, Дмитро Мацїйовський.

7 **ПОЗІР! ПОЗІР!**

В неділю, дня 23-го лютого с. р. о год. 7½ вечером вілбудеть ся в Нюарку, Н. Дж., в Union Hall, на розї улиць South Orange Ave. і Broome St.

Великий Народний Вечер.

На сей Вечер загостить делеґат просьвітних і господарських товариств Галичини, п. **Семен Демидчук**, який розкаже нам про долю-недолю нашої рідної країни та про значінє „Рідної Школи". — Вступ на Вечер безплатний, за те будуть збирати ся добровільні лепти на „Рідну Школу".

Українцї Нюарку і околиці! Прийдім на сей „Народний Вечер" як найгромаднїйше і покажім свою готовість помогти нашим братам в Старім Краю у їх тяжких визвольних змаганях. На бік всякі партії, бо справа се народня, сьвята! Комітет.

NEBO Корково закінчені **Циґаретки**

Перворядні папіроси турецького сорта

Найліпші в цілім сьвіті.

10 за 5 цнт.

Продають ся всюди.

LOXOL

PAIN-EXPELLER

ALCOHOL 49%

F. AD. RICHTER & Co. NEW YORK

A REMEDY FOR RHEUMATISM

GOUT - NEURALGIA LUMBAGO - COLDS PAINS - BACKACHES SPRAINS & BRUISES

Єсли перестудитесь, то купіть фляшку Pain-Expeller-у, яка тут представлена і уживайте його після вказівок, які находять ся на тім пуделку.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

в HOLYOKE, MASS., U. S. America,

ВИСИЛАЄ НОВІ КАТАЛЬОГИ.

5—11 Пишіть зараз на адресу:

P. K. SUSLA, 118 LYMAN STR., HOLYOKE, MASS.

Іш. з 17 каміннями

Желїзничий годинник

для мущин

і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з гаранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим прівилейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тодї не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO

1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лїнїї, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK

COR. 14th & CARSON STS., 36—

South Side Pittsburg, Pa.

И. В. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Вучак, уряд. банк.

НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Найвисше забезпеченє $100,000.00

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся агентам крикливою і брехливою рекламою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Агент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи переслання до старого краю, поперед переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.** Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Агент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і ціни шифкарт.

Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно

HENRY J. SCHNITZER

141 Washington St., New York. 23-6н

Найвисше забезпеченє $100.000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Наслїдуйте мілїони!

ЗНАМЕНИТИЙ

"BULL" DURHAM

ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ

Скрутите сорок циґаретов з 5-центового мішочка.

Минувшого року „Бул" Дургем тютюн розкупило много більше мілїонів курців, ніж всіх инших дорогих тютюнів разом.

Продано понад 352.000.000 мішків, — майже мілїон денно.

Даром пачка циґаретових паперців з кождим мішком.

Blackwell's Durham Tobacco Co.

THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

До ласкавої уваги Нюйорським Русинам!

JOHN NEMETH

бувший заступник ц. і к. к. конзуля.

457 Washington St., New York, N. Y.

На жаданє моїх костумерів, мешкаючих в горішній части міста, аби їм улекшити, отворив під ч.

1597 2nd Ave. (ріг 83 ул.), New York.

Філїяльну Канцелярію.

Канцелярія ся находить ся в такім місци, що дуже легко до неї дістатись. Полагоджуєсь в ній всякі справи, входячі в обсяг нашого діланя, як: пересилка гроший телеґрафічно і почтою, продажа шіфкарт, виміна гроший, справи нотаріяльні і приладженє посилок до всіх частий сьвіта. Кромі сего занимаємо ся також продажею фарм і асекурацією проти огню. Є також телеґрафічна стація Western Union Co.

Кождий, хто се оголошенє витне і покаже в нашій Канцелярії, дістане дармо гарний календар.

ДРУКАРНЯ Свободи

виконує всякі ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ ГАРНО І ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.

---

50 цт. ТИЖНЕВО!

Продаємо говорячі машини Victor і грамофони Columbia до всіх частий Злуч. Стейтів на легкі тижневі сплати по 50 цт., або місячно по $2 — по найдеш. цінах фабричн.

З кождою машиною посилаємо 5-лїтну ґаранцію на письмі. Недавно отрималисьмо ВЕЛИКИЙ ВИБІР НАЙНОВІЙШИХ ПОДВІЙНИХ РЕКОРДІВ по цїні 65 і 75 цнт. штука.

Пишіть по наш ілюстрований Катальоґ. Отворено вечерами і в неділї.

S. BIRNS

117 Second Ave., cor. 7th St., New York, N. Y. 4—

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи стратили Ви терпінє, яке мали зпричини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, скілько хорих я уже вилїчив а кілько хорим я украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробованє так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім случаю сейчас зверніть ся до старого опитного спеціялїста, яким є

Dr. LEONARD LANDES,

140 E. 22nd Street, New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 лїт з найлїпшим результатом всї недуги як безсилє, затроєнє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і X-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні орґани. Не кождий доктор має ті апарати, длятого що суть дорогі. Хемічне розслїджуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходїть до звісного лїкаря:

Dr. L. Landes,

140 East 22nd Street, New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймаєть ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділї від 10-ої рано до 4-ої пополудни. — Поради даром.

ПОРА Й НАМ УКРАЇНЦЯМ

іти за взором других культурних народів і стати „людьми між людьми". Другі народи захвачують землї та богацтва в свої руки, строять житє і стають господарами в чужій сторонї, — а ми лише чорно працюєм і горюєм та дивимо ся, як другі богатїють нашою кервавицею

УКРАЇНЦЇ! Докажім, що й ми хочемо й потрафимо жити в своїй хатї а не комірниками. Ідїм громадно

НА ФАРМИ!

Якраз заложено в чудовій околицї Стейту North Carolina,

Українську оселю

в якій знамениті условя господарованя і чудові вигляди для нас. — Земля там знаменита і родить все — збіже, огородовини овочі, кукурузу, бавовну, виноград і пр. Жнива там три і чотири рази до року. Підсонє прездорове; нема майже зими, а в лїтї горячо не знане. Рибні ріки і роскішні лїси. Вода чиста і здорова. Ціна 10-акрової фарми около $500.00 готівкою або на догідні сплати. Фарми сї поручають всякі господарські комісії державні і приватні, як також поселені вже там фармери. Читайте листи друковані в кождім числї ґазети.

По фотоґрафії, книжочку і інформації пишіть до:

North Carolina Trucking Co., 327 E. 14th Str., NEW YORK, N. Y.

C 39

дня 7. жовтня 1912.

ВПОВ. ПАНЕ!

У відповідь на Ваш лист повідомляю Вас, що тичить ся моеї землї, то я є дуже задоволений, бо земля моя є урожайна, як впрочім всї землї в околицї.

Компанія є добра а околиця весела. Дерева маю подостатком, що не потрібно купувати на паливо або на будову. Риби подостатком і птиць сьпіваючих і всяких; заяців великих і малих повно в околицї. Одним словом — добре і весело ту жити.

Остаю з поважанєм МИХАЙЛО ҐЖИХ.

Вже вийшло четверте видане книжки:

Пісні про Канаду і Австрію

Книжочка ся побільшена і містить гарні ілюстрації з нашого іміґрантського житя. — Замовляйте вчасно, бо попит за нею великий. — Брошурована 40 центів, оправлена 60 центів.

!!!ВАЖНА НОВИНА!!!

Руська Книгарня видала для вигоди Русинів в спілці з краєвою „Галицькою Накладнею" давно пожаданий в руській народній мові:

ҐЕОҐРАФІЧНИЙ АТЛЯС

професора д-ра М. Кордуби,

в обємі 24 карт (мапи) з одною мапою України. — Всі мапи в 8 красках. — Величина кождої мапи $12\frac{1}{2}\times10\frac{1}{4}$ цалів (32×26 центиметр.).

УВАЖАЙТЕ! Се є одиноке і перше видане атлясу в українській мові.

Ціна дуже низька, брошурований атляс $1.00, в полотняній оправі $1.35.

Атляс можна замовляти тільки в нас, себто: 4—7

RUSKA KNYHARNIA,
850 MAIN STREET, WINNIPEG, MAN., CANADA.

КАТАЛЬОҐИ КНИЖОК ДАЄМО ДАРОМ.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Наука тревае 3 місяці; по її скінченю видаємо диплЬом. Адресувати:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y

R. J. Glick Агент асекурацийний від огня.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
27—
SHAMOKIN, PA.

Найновійша метода лічення.

Д-р. ГОГЕНБЕРГ,

спеціяліст зі старого краю

підвів мене! Вирвав мене з обіймів смерти! Вилічив мене! Тоді, коли инші лікарі відступили від мене так пише в публичній подяці пацієнтка. К..ли не знаєте ще др-а Гогенберґа а єсьте хорі, удайте ся сей час до нього, а переконаєте ся, що др. Гогенберґ Вам поможе.

Др. Гогенберґ посьвятив много літ в старім краю а передовсім в Америці на студії медичні і клінічні. Вилічив тисячі найріжнійших недуг своєю спеціяльною методою, яку ніхто иншій не в силі наслідувати. Доктор Гогенберґ лічить винайденою через него методою всякі инші недуги, як на прим. біль і заворіт голови, тиснене над очима, болї в очах, недуги носа і горла, хрипку, кашель, недуги легких, чахотку, болї під грудьми, недуги серця, недуги жолудка як катар жолудковий, звужене, розширене і злуте жолудка, нудности, фебра, біль в крижах, хороби утроби, кишок, нирок і міхура. Жіночі недуги, а іменно: недуги матиці. Всякі недуги діточі. Лічить заказжене і зіпсуте крови, яке є причиною всіляких недуг. В найбільшій тайнї лічить основно у мужчин і жінок секретні недуги заразливі так звані бридкі недуги, навіть застарілі. Успішно вилічує ревматизми всякого рода та нервові хороби та їх наслідки. Усуває всякі висипки та болики на тілї а жінкам привертає молодий вигляд лиця і красу.

Довершує найтяжші операції найновійшою методою при помочи знаменитого бувшого віденського а тепер нюйорського хірурґа.

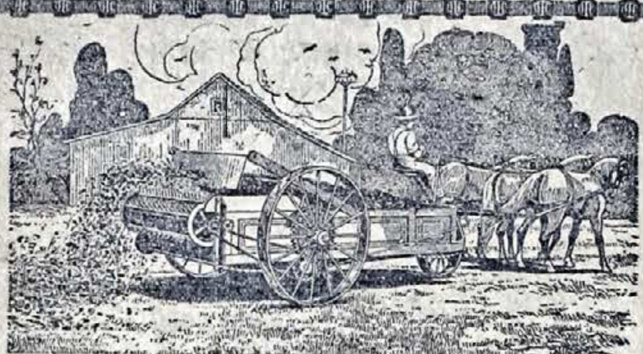
Зголошуйте ся сейчас по діаґнозу до доктора Гогенберґа. Хто не може особисто, нехай зголосить ся листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. Адреса:

DR. HOHENBERG,
608 E. 6th STREET, Телефон Orchard 3615. **NEW YORK, N. Y.**

Години офісові: від 8 до 10 рано, 1 до 2 в полудне і 6 до 9 вечером. В неділї від 9 рано до 2 попол.

Дарунок для моїх пацієнтів.

Кождому пацієнтови висилаю безплатно книжочку, в якій находять ся цїнні вказівки, в який спосіб можна охоронитись перед хронїчними слабостями і як запобігати в случаю доглянення якоїсь недуги

Що значить три бушлі більше на однім акрі землї.

Вісім літ тому, фармери із середущих стейтів пересічно збирали збіжа о три бушлї менше з одного акра як тепер збирають.

Малий зріст, скажете — однак гляньте, що сей малий зріст значить на цілий стейт, котрий числить майже 10,000.000 акрів управної землї. Три бушлї більше на кождім акрі робить майже 30,000.000 бушлів. Є се зріст, який самий може дати добру екзистенцію многим фармерам.

Єслиб кождий акер в Америці давав таку саму більшу скількість як наведений стейт, о скілько-ж більше гроший Ви моглиб видавати на вигіднійше житє, на яке працюєте і на яке заслугуєте? Се є цілковито залежне від Вас самих. Першим кроком до сего є ужизнене Вашої землї гноєм, до розкиданя якого Ви повинні уживати машини

I H C Manure Spreader

Гній ніколи не може бути добре розкинений, єсли до сего не уживаєсь машини. I H C машина розкидає гній в рівномірних верствах, тонших або грубших, після потреби, і вимішує досконало усю ростинну поживу, котра опісля робить землю вельми родючою.

Машина, яка виконує сю працю, безперечно мусить бути цікавої механічної будови. Так званий „фартух" мусить у ній порушуватись без трясеня; довбня мусить ударяти правильно у властиве місце; приряд до надаваня скорости обороту „фартуха" мусить бути одномірний, чи машина іде під гору чи в долину.

I H C машини до розкиданя гною суть вироблювані в ріжних формах, високі і низькі, вузкі і широкі, для ужитку відповідно до потреб. Машини суть з деревляними і сталевими рамами.

Продавці I H C машин мають на складі всякі машини потрібні до Вашого ужитку. Жадайте у них катальоґів і поданя Вам інформацій, або пишіть до:

International Harvester Company of America
(Incorporated)
Chicago USA

Слухайте панове! Не дайте себе вивискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ.

Осібні каюти! Домовий харч! Даємо нічліг! Відставляємо пакунки! Вираблямо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не вивискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 3.00 дол. до повисшої цїни або пишіть по інформації.

$26 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $26 дол.

AMERIKA EUROPE CO., 16 Greenwich St., New York City. Число телефону 4548 Rector.

А хто хоче тілько за кілька долярів поїхати до краю на найлїпших шифах той нехай зараз напише на адрес FELDMAN & FREUD, 16 Greenwich Str., New York.

Проч зі смутком!

Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ҐРАМОФОН

Даємо на виплату по 10 цнт денно

Єсли зобовяжете ся платити 10 цнт. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний **ҐРАМОФОН ПЛИТОВИЙ** враз з 16 рекордами (32 кусники) всіляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів, і т. д., які собі самі виберете. Доброту наших ґрамофонів ґарантуємо кождому на письмі. **МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ**, як також **КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО.** Пишіть сейчас по катальоґи і інформації, залучаючи марки (стемпси) на пересилку до:

LIBERTY COMMERCIAL CO.. 343 E. 9 Str., New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO. 3—

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобав ся. Жичу Вам з цілого серця, абисьте як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнійші, які я видів. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK, 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

Копанє бараболь на фармі в сусїдстві Бріджтон.

Позір! ЄЩЕ ЩОСЬ НОВОГО! Позір!

РОДИМЦІ! Тут подаємо понизше дещо нового про першу руську кольонізацію в West Milville, New Jersey. Се єсть справді правдива руська кольонізація, бо велике число руських родин позакуповували землю. Компанія навіть поназивала кілька стрітів по руськи. Фамілії, котрі у нас позакуповували, зачинають ся по троха спроваджувати до Мілвіл, бо задумують з весною управляти свою землю.

РОДИМЦІ: Чи не добре мати о чверть години ходу від міста Мілвіл і від фабрик свій кавалок землї і свою хату і мешкати межи своїми, чути ся якби в родиннім краю. Не один о тім думав, що се було би добре, але чи воно так єсть, як ся Компанія в своїх оголошенях писала і пише.

РОДИМЦІ! Що ми писали і пишемо, то нич більше, як лише щира правда. Титул власности маємо добрий. Хто купує за готівку, дістає без жадних перешкод і без жадних довгів чистий **Guarantee Deed,** т. зв. по нашому „Інтабуляція". Хто знов купує на виплату, дістає контракт. При робленю контракту купуючий вимавляє собі, в який спосіб він може сплачувати: місячно, квартально, пів-річно або річно. Єсли хоче виплачувати місячно, то контракт робить ся з таким застереженем: Купуючий не мусить до двох місяців навіть повідомляти, чому не прислав (не приніс) своєї рати; єсли би не міг і по двох місяцях, то мусить повідомити Компанію і подати причину. В той час Компанія дає пільгу і чекає далї. Хто закупить і вложить задатку на 5 акрів 100 долярів, а вразї його смерти, то хотьби він ані одної рати не заплатив, то його спадкоємці без жадної доплати дістають чистий **Guarantee Deed.** — Зі сторони полудневo-східної наших ґрунтів нема навіть цілих 6 миль до великого міста **Bridgeton, N. J.** Bridgeton єсть містом повітовим, Cumberland County, і єсть **осмим** портовим містом в Злучених Державах. Має 54 фабрик ріжних виробів, котрі тут подаємо: 3 Glass Manufacturing Plants; 2 Gasoline Engine Works; 5 Machine Shops; Electric Light and Power Plant; 3 Shirt and Shirtwaist Factories; 3 Iron Foundries; 2 Artificial Ice Plants; 3 Candy Factories; 2 Flour Mills; Illuminating Gas Plant; Wrapper Factory; 7 Fruit & Vegetable Packers; Dye and Bleaching Plant; Hosiery Mill; Plant for Condensing Milk; Lithographing Plant; Silk Dress Factory; Ship Yard; Mould Making Plant; Plant for the manufacture of Dies and Presses of every size; Turkish Towels and Bath Robing; Carriages and Wagons; Printing Presses; Steel Castings; Baskets; Tin Cans; Brick; Gloves. — Спис фабрик міста Мілвіл подамо пізнійше. — Інтересовані приїжджайте, доки маєте добру нагоду, осудіть самі, чи не добре мати кавалок землї при великих містах та так численних фабриках і при шогодинній комунікації. — Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу. Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
1— 441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Іван Франко.

Притча про житє.

Було се в Індії.
Степом безлюдним
Йшов чоловік. І враз напав на нього
Голодний лев. Побачивши звірюку
Ще з далека, почувши рик її,
Почав тікати чоловік що духу.
Тікаючи наскочив він на раз
На глибоченну балку. Не було
Часу вертати, не було де скрить ся,
А звір вже близько. Бачить чоловік,
Що зо стіни безодні, зо стрімкого
Скального обриву худа берізка
В щілині виросла й вершок зелений
По над безодню к сонцю піднимає.
Не довго думаючи він чепив ся
За ту берізку; держачись руками
За нень її, повис над гирлом темним,
Аж поки бовтаючи там ногами
На щось твердого крихту не опер ся.
Тоді аж відітхнув і дрож смертельна
По троха втихла. І почав тоді
Сірома озирати ся довкола,
Де він і що з ним?
Перший зирк його
Впав на корінє деревця, що в ньому
Була його єдиная опора.
Що за притичина? Глядить: дві миши,
Одна біліва, друга чорна, пильно,
Запопадно і ненастанно й прудко
Гризуть корінє того деревця,
Лапками землю порпають, працюють
Немов наняті, щоб його підпору
Підгризти, підкопати, повалити.
І похололо в того чоловіка
На серці, бо в тій хвилі лев розжертий
Надбіг над пропасть і його побачив
І лютим ревом відгомін збудив.
Не міг його дістати, але люто
Глядів з гори, скакав і землю гриз
Ждучи, аж він у гору знов підлізе.

І глянув в низ у пропасть чоловік.
І бачить, що на дні тієї балки
Страшна гадюка веть ся і широко
Пащеку розниває, жде лише,
Щоб він упав для неї на поталу.
Померкло в голові у чоловіка,
За серце стисло і холодним потом
Все тіло облилось.
Та враз почув,
Що те, о що опер він ноги, якось
Ворушить ся. Зирпув, аж пробі! се
Гадюка звита в клубок, що в щілині
Дрімала. Рад був скрикнуть чоловік,
Та голос в горлі задушив переляк.
Рад був молить ся, та трівога вбила
Побожну думку. Наче труп холодний
Він висів, певний, що в найблизшій [хвилі
Корінє миши підгризуть, гадюка
У ноги вкусить, сил його не стане,
І в низ він упаде змиї в пащеку.

А в тім — о диво! На гильках берізки
Побачив той нещасний чоловік
Гнїздо чмелів. У щільнику малому
Було там троха меду, а чмелї
Веі полетіли в поле за пожитком
І закортіло чоловіка того
Покушать меду. Він всіх сил добув,
Підняв ся трохи в гору і устами
Досяг щільник і ссать його почав.
І враз немов рукою відняло
Йому від серця. Солодощі меду
Заставили його про все забути:
Про льва, що вив йому над головою,
Про миши, що його підпору гризли,
І про дракона, що в низу грозив,
І про гадюку, що у стіп сичала.
Про все, про все забув той чоловік,
Найшовши в тих краплинах медових
Несказану, високу роскіш раю.

Готама Будда, Азії світило,
Очима духа бачив сю пригоду
І своїм вірним так про неї мовив:
„Сей чоловік, брати, то кождий з нас.
Житє важке, природа нам ворожа
І тисячі пригод і небезпек
З усіх боків усе нас окружають,
Як того мужа, що там в балці висів.
Голодний лев над нами, то є смерть;
Дракон в низу, то вічне забутє,
Що кождого нагрожує пожерти.
А миши, чорна й біла — день і ніч,
Що ненастанно вік наш підгризають.
А та гадюка під ногами, братя,
То наше власне тіло, непостійне,
Слабе і хоре, що нам в кождій хвилі
На завсігди відмовить може служби.
А та берізка, за яку вчепив ся
Міркуючи спасти ся від заглади,
Се людська память — щира, та коротка.
Нема нам виходу із того горя,
Нема ратунку. Та одно лиш нам
Лишилось, те, чого ніяка сила,
Ніяка нам пригода взять не може:
Се чиста роскіш братньої любови,
Се той чудовий мід, якого крапля
Розширює житє людськеє в безмір,
Підносить душу по над всю трівогу,
Над всю турботу із за діл минущих —
В простори повні світла і свободи.
Хапайте скванно каплї ї, брати!
Бо лиш в тому, що серце ваше чує,
Чим груди повні, чим душа живе,
У роскоші любови та бажаню
Братерства, у надії, у змаганю
До висших, чистих сфер лежить ваш [рай".

ДО ВІДОМА УСІМ ВП. МІСЦЕВИМ УРЯДНИКАМ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляєсь, що дотепер вислано ЛИШ КАЛЕНДАРІ РУСЬКІ усім тим Відділам, котрі надіслали виповнені табельки і подали число календарів і свої адреси. Календарі словенські розпічнесь висилати сими днями.

Позаяк ми розпочали друк руського календаря перед трома місяцями для такого числа членів, яке було тоді в Р. Н. Союзі, а від згаданого часу приступило значне число нових членів, длятого ті Відділи, котрі доси по календарі руські не зголосились, дістануть лиш календарі друковані латинськими буквами.

Пригадуєсь пп. секретарям місц. відділів, щоби по вислані нами на їх адреси календарі зголосили ся на експресові офіси у своїх місцевостях.

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ".

1. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.
2. Квадратові метри на Український Город у Львові.
3. Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.
4. Жертви на курси висшої осьвіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.
5. Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.
6. Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.
7. Жертви для Івана Дякуна.

ПРОСЬБА.

На руки „Просьвітної Комісії" надійшла на днях просьба від Івана Дякуна о запомогу. Іван Дякун походить з села Ятвяги, пов. бобрецького. Він є каліка без ноги, а тепер єще до того покалїчило йому в майнах руку і він не може працювати. Він мешкає в Голден, В. Ва., де нема руських галицьких людий. Хто хотів би помочи бідному і уратувати його від голодової смерти, нехай запше центи на адресу „Свободи". Я залучаю на ту ціль $1.00 від себе.

Др. В. Й. Сіменович,
предс. „Пр. Комісії".

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Ангел та пустельник	15	цнт.
Америка	15	„
Американець, веселий образ з житя народу	15	„
Бери та читай	30	„
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15	„
Весела книжочка з образками	35	„
В Старім і Новім краю	25	„
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10	„
Доля галицької сироти	5	„
Дещо про звірята	30	„
Дещо про права і суди	10	„
Дорога до сьвідомости	10	„
Еміґрант	15	„
Журавлї	10	„
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Державах	15	„
Зуб за зуб	10	„
Казки про Циганів	10	„
Коротка Історія Руси	10	„

C 40

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Вілик, Chicago, Ill.

Місто-предсїдатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts, Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 121, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 20-го січня (януара) с. р. На тім мітінґу урядники читали свої справозданя з доходів і розходів а потім наступив вибір нового уряду. Понеже старий уряд щиро працював через цїлий рік для добра нашого Братства, тож і на дальше зістав вибраний, а то: Г. Зупко, предс.; І. Смолиґа, заст. предс.; І. Радванський, секр. фінанс.; Й. Ременицький, секр. рекорд.; М. Черемшак, кас.; І. Збойовський, заст. кас.; І. Кушнірик і А. Клїтус, тростіси; І. Анчак і І. Савка, контр. ком.; фін. вибір: М. Гаврила, Ю. Юско і Ю. Пригода; запроваджуючі вибір: Й. Муха і І. Андрейцьо; М. Костивал (мол.), маршалок; І. Колесар, страж.; І. Радванський, орґанізатор. — Дня 26. січня сьвяткувало Братство свого патрона панахидою в церкві і приличною забавою в церковній галї. — І. Радванський, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 245. відбуло на дни 15. січня с. р. свої збори, на котрих засновано читальню „Просьвіти“ і вибрано слїдуючих урядників: П. Кушнір, предс.; М. Карнїшка, заст. предс.; В. Кушнір, кас.; М. Турко, секр.; М. Сорока, бібліотекар; І. Наславський і Розалїя Савчишин, контрольори.

МАГАНОЙ СІТИ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 222, повідомляє всіх своїх членів, що на рік 1913-тий вибрано отсей новий уряд: О. Качмарчик, предс.; М. Смиґа, заст. предс.; М. Кохан, секр.; С. Ошиницюк, заст. секр.; В. Красїнський, кас.; Д. Гуменюк, заст. кас.; І. Качмарчик і І. Хлипала, бібліотекарі; С. Рибчук, контр.; В. Корінець, А. Кориичак, М. Вітюк, П. Тинько і І. Сінін, доз. хорих.; А. Віклюк, двер.; М. Пюгемка, капітан; М. Семанюк, заставник; А. Гавра і С. Рибчук, хорунжі; Д. Малїсевич, доз. хор.; Н. Стасюк, післанець. — О. Качмарчик, предс.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. сьв. Прор. Ілії, від. 28, повідомляє всїх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 12-го грудня м. р. вибрано отсей новий уряд: Ю. Муха, предс.; Й. Конотопський, заст. предс.; І. Криба, секр.; В. Рат, заст. секр.; П. Горват, кас.; І. Мацек, заст. кас.; С. Рабен, І. Любянецький і Й. Кіцак, контр. ком.; І. Йонак і С. Бабяк, доз. хорих.; Я. Яцила, капітан; Ф. Великанич, І. Пацута і Ф. Боївка, орунжі; В. Кроляк, дверник; П. Гричишин, поліцман; Ю. Рабець, І. Плакса і М. Бачинський, поліцмани на галї в часї мітінґу. — Ю. Муха, предс.; П. Горват, кас.; І. Криба, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Тисьмениця, від. 144, вибрало на мітінґу дня 12. січня с. р. отсей новий уряд: Й. Сосновський, предс.; Марія Савенька, заст. предс.; Параскевія Подлуська, секр. фін.; А. Зубрицький, секр. рек.; М. Шабага, кас.; Катерина Іванкевич, заст. кас.; К. Подлуський і Д. Ляшинський, контр. і тростіси; Ольга Піотрович, опік. хорих.; І. Крицун, госп. галї. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділї по першім в Е. Катца, 431 шеста ул. І. поверх. Товариство буде принимати через 3 місяці: лютий, марець і цьвітень нових членів без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Уряд.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 85, вибрало на річнім мітінґу слідуючий новий уряд: М. Мардиняк, предс.; В. Костюк, заст. предс.; О. Шараварко, секр. фін.; Й. Триш, секр. рек.; А. Пелехач, кас.; Т. Палагнюк і Й. Касіян, дозорці каси; С. Клиновський, М. Триш і Й. Радинський, контр. комісія; В. Луговий, П. Васиник, П. Старанчак, П. Василь, Т. Коцур, М. Кожушко і Т. Гуменюк, дозорці хорих; Н. Галик, хоружний; Н. Яцищук, кап. Усі ті урядники обовязані явити ся дня 16. лютого с. р. на мітінґ під карою $1.00. — М. Мардиняк, пред.; О. Шараварко, секр.

СЕЙР, ПА. Бр. Пр. Богородиці, від. 107, вибрало на своїм річнім мітінґу отсей новий уряд: А. Бидь, предс.; Ю. Немет, заст. предс.; Я. Струйвонс, кас.; І. Сех, заст. кас.; І. Гиряк, секр.; А. Бидь, заст. секр. При тій нагоді подаємо до відомости всїх місцевих Русинів, що через 2 місяці, т. є. лютий і марець будемо принимати нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — А. Бидь, предс.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, повідомляє всїх інтересованих, що на річнім засїданю дня 26. січня с. р., в присутности п. М. Угорчака, гол. рек. секр. і п. С. Ядловського, гол. фін. секр. Р. Н. С., вибрано отсей новий уряд: Й. Крейцун, предс.; М. Цаповський, заст. предс.; О. Хомий, секр.; Т. Аґрис, заст. секр.; П. Гаврилко, кас.; А. Гриник, заст. кас.; З. Проць і Т. Скороботатий, тростіси; С. Страдецький і А. Гаврилко, доз. хорих. Мітінґи відбувають ся кождої третої неділї по першім о год. пів до другої попол., в гали Проґрес Касіно, 28—30 Аве А. Через 3 місяці: лютий, марець і цьвітень принимає ся до Товариства нових членів без вступного, а до Р. Н. С. після статута. Приступайте, Родимці, до нашого Товариства! За 40 центів місячної вкладки дістанете на случай недуги 6 долярів на тиждень! — Й. Крейцун, предс.; О. Хомий, секр.

ПАССЕІК, Н. Дж. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 15. грудня 1912 р. вибрано до уряду старих урядників, а крім того ухвалено ще такі справи: 1. Принимати до Братства нових членів через 6 місяців: від 16 до 30 року житя без вступного, від 30 до 40 року житя за половину вступного, а від 40 до 45 літ житя за ціле вступне. Всїх місцевих і околичних Русинів просить ся користати з сеї нагоди і приступати громадно до нашого Братства. До Р. Н. Союза принимає ся членів після статута сеї організації. Мітінґи відбувають ся кождої третої неділї по першім в церковній галї ч. 44—46 Ван Бюрен стр. в Пассеік, Н. Дж., зараз по Службі Божій. 2. Дня 16. лютого (февр.) с. р. відбуде ся при Службі Божій посьвячене братських прапорів. Всї члени мають на се торжество явити ся в параді і з відзнаками. По богослуженю буде місячний мітінґ, на котрім принимати ся буде нових членів до Братства і до Р. Н. Союза. Г. Даньчак, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. Преобр. Госп., від. 286, подає до загальної відомости, що 15. грудня 1912 р. зістав вибраний новий уряд на рік 1913 як слїдує: І. Салак, предс.; П. Решетар, секр.; Г. Коваль, кас.; Б. Фурдин, заст. предс.; О. Мілєвський, заст. секр.; І. Стисловський, з. кас.; О. Зазуля, доз. хорих; А. Фурґалич, хорунжий; І. Пінцура і М. Ющишин, контр.; В. Коздрунь, дверник. Мітінґи відбувають ся і на далї в першу неділю по 15-тім кождого місяця. — І. Салак, предс.; Г. Коваль, кас.; П. Решетар, секр.

РОССФОРД, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 235, повідомляє всїх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 15-го грудня м. р. вибрано отсей новий уряд: Д. Копина, предс.; В. Холавка, заст. пред.; Н. Цеплий, секр.; Н. Цуп, заст. пр.; М. Вайнар, кас.; М. Проць, заст. кас. — Н. Цеплий, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАН. Бр. сьв. Володимира, від. 323, повідомляє отсим, що на мітінґу дня 19-го січня с. р. вибрано декотрих урядників, а то: П. Ярему на предс.; Р. Мазура на містопр.; М. Золу на контрольора; Д. Скриля на доз. хорих. Давнїйші урядники зрезиґнували добровільно. При тій нагоді зазначує ся, що місячний мітінґ відбуде ся дня 16-го лютого с. р. — За Уряд: П. Ярема, предс.; М. Боднарчук, кас.; Ів. Литвин, секр. фін.

ВАЙТІНҐ, ІНД. Бр. Покрова Пр. Богородиці, від. 184, вибрало на річнім мітінґу дня 24. децембра 1912 р. слїдуючих нових урядників: Ю. Тот, предс.; П. Коня, містопредс.; М. Роман, секр.; Ф. Ярощак, кас.; І. Воличко, записник; М. Потаснік, М. Гроздович і В. Бак, доз. маєтку; І. Чіґас, заст.; В. Стеч, кап.; М. Філоп, заст.; А. Коляр і І. Мапіка, дверники. — М. Роман, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. Димитрія, від. 301, подає до відомости, що 2-го марта с. р. буде річний мітінґ, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Всї члени мають на тім мітінґу явити ся, бо котрий член не явить ся, буде караний 50 ц. а урядник $1.00. — Л. Риза, предс.; Й. Доманчук, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василія Вел., від. 278, повідомляє всїх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 26. січня с. р. вибрано отсей новий уряд: Й. Котик, предс.; С. Шаповка, заст. пр.; С. Свередук, кас.; М. Питях, заст. кас.; Д. Куделич, секр.; М. Кухта, заст. секр.; В. Данко, капітан, М. Гавришків, хорунжий; М. Кухта, Г. Конаць і М. Копій, контр. комісія; М. Котик, дверник; І. Теменський, С. Клим, В. Басараб і Й. Боменук, опікун хорих. — Й. Котик, предс.; С. Свередук, кас.; Д. Куделич, секр.

ДІТРОЙТ, МІЧ. Бр. сьв. О. Николая, від. 175, подає до відома, що мітінґ відбуде ся дня 16. лютого с. р. в гали парохіяльній. Просить ся всїх членів явити ся, бо суть дуже важні справи до полагодженя. — П. Пошивак.

НОРТҐЕМПТОН, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 33, завідомляє всїх місцевих і позамісцевих членів, що ухвала надзвичайного мітінґу з дня 12. січня с. р. накладає на кождого члена нашого Братства осібний розмет, який є призначений на братський прапор, котрий Братство купило за $78.50. Розмет виносить по 25 ц. від кождого члена. Кождий член має сей розмет заплатити на слїдуючім мітінґу т. є. дня 23. лютого. Разом розмет буде до Братства і до Союза для нашого відділу по $1.75. — І. Махіброда, предс.; І. Кімак, кас.; К. Бойко, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, вибрало на своїм річнім мітінґу дня 26. січня с. р. отсих нових урядників: І. Кісиличка, пр.; Й. Зелїнка, містопредс.; П. Вінярський, кас.; Н. Николишин, секр фін.; О. Дїдух, секр. рекорд.; контрольна комісія: І. Моранець, А. Гойсак і І. Прийма. — І. Кісиличка, предс.; Н. Николишин, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 96, подає до відома, що мітінґ відбуде ся в неділю дня 23. лютого с. р. На тім мітінґу буде 4-місячне справоздане, отже просить ся всїх наших братів прибути і виповнити свої залеглости. Неявивший ся урядник заплатить кари 1 доляра, а звичайний член 50 ц. — Г. Сидор, секр.

ЧІЗГОЛМ, МІНН. Бр. сьв. О. Николая, від. 37, подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбув ся дня 26. січня с. р. На сїм мітінґу вибрано слїдуючий уряд: П. Курєчка, пред.; П. Жентичка, фін. секр.; Л. Сенко, кас.; І. Лазорищак, заст. предс.; Ф. Смільницький, заст. секр.; М. Сушереба заст. кас.; В. Худик, капітан; Ф. Мокей, хорунжий; С. Стець, А. Семетковський і С. Ксенуч, доз. хорих; С. Шотковський, дверник, І. Лазорищак, опікун Р. М. С.; О. Кич, контрольор книг і братської каси. Мітінґи відбувають ся в кожду першу неділю по 20-тім в гали І. Сенко під числом 216 Спрус стріт. — П. Жентичка, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 78, повідомляє всїх своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано отсей новий уряд: В. Крамар, предс.; М. Паламар, заст.; Ф. Семанчик, кас.; С. Пихович, заст.; М. Гнат, секр.; А. Мачужак, заст.; А. Драбик і В. Онушка контр.; Й. Вайда, С. Бончак і М. Мицьо, доз. хорих; І. Савчак, кап. Просить ся всїх членів приходити частїйше на мітінґи, що будуть відбувати ся раз на все в церковній гали о першій годинї пополудни. Хто з урядників буде спізняти ся, то заплатить $5.00 кари. — В. Крамар, предс.; Ф. Семанчик, кас.; М. Гнат, секр.

ІЛІНОР, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 31, взиває своїх членів, щоби явили ся на другий мітінґ і свої довги вирівнали, бо инакше зістануть суспендовані. Члени з подальших сторін нехай голосять ся на адресу: Michael Kovalchik, Box 1 5, Eleanor, Pa

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта“, від. 204, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу дня 15-го лютого о годинї 8-мій вечером під числом 12 Іст 8-ма ул. в Шітцен Гол, Ню Йорк. На сей мітінґ повинен явити ся кождий член, позаяк суть до полагодженя дуже важні справи. — В. Карчевський, секр. рек.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Андрея Перв., від. 66, подає до відома всім, що в місяцю марцю буде принимати до Братства нових членів від 18 до 30 років без вступного, а від 30 до 45 лише за половину вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Тож спішіть ся Нюйорчане поки час, бо се одиноке українське Братство на горі міста, котре платить добру запомогу в разї слабости і посмертне. Тож вступайте, коли маєте нагоду. — П. Зятик, пред.; Гр. Пиртко, кас.; Дм. Курник, секр.

ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, БАЛЇ І Т. П. ЗАБАВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Анд. Пр. від. 66, устроює **БАЛЬ** в суботу, 1-го марця в Чеській Соколовни під ч. 525 Іст 72 ул. (гора міста). Початок точно о 7-ій год. вечером. Запрошує ся всїх чесних Русинів і Русинок з Ню Йорку і околиці до як найчисленнїйшої участи. Вступ на баль 25 цнт. — За комітет: Павло Зятик, пред.; Григ. Пиртко, кас.; Дм. Курник, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Всїм інтересованим подаю до відома, що моя теперішна адреса звучить:
V. Kaskiw, 56 Sussex St., Jersey City, N. J.

ПОШУКУВАНЯ.

Іван Петришин пошукує свого товариша **МИРОНА СОКОЛЬСЬКОГО**, дяко-учителя з села Несів, пов. Підгайцї. Тому 6 місяцїв він перебував у Мікісракс, Па., а відтак поїхав в нюйорську околицю. Хтоби знав о нїм або він сам, нехай напише на адресу: John Petriszyn, Waterloo, Ont. Canada.

Петро Колодчин, з села Гаміч, пов. Підгайцї, пошукує краянки **НАСТЇ КОТЕРНЯК**, з села Вербів, пов. Підгайцї. Рік тому як перебувала в Нюарку з своїм братом Олексою. Хтоби її знав або вона сама, нехай напише на адресу: Peter Kolodczyn, Waterloo, Ont. Canada.

Марія Качмар, вдова по Антонїю, пошукує свого сина **ІВАНА КАЧМАР**, знаного також як Іван Урініца, з Новосїлок, пов. Лїско, Галичина, щоби зголосив ся. Хтоби знав де він перебуває, зволить повідомити на адресу: Maria Kaczmar, 117 Kozak St., Maltby, Pa.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, добрий дірігент хору, любитель школи і аматорських представлень може обняти сейчас посаду в Трой, Н. Й. Зголошеня на адресу: Rev. Hilarion Yakimowych, 442 2 nd St., Troy, N. Y.

Пошукую **АФТАНА ГАФИЧ**, родом з Бегерова, шариської столицї, Угорщина. Мав перебувати в Мінеаполїс, Мінн., перше мешкав там під ч. 2550 Юніверсіти стріт. Хтоби о нїм знав або він сам, нехай напише на адресу: St. Kalafu! 10 E. 1 th St, Youngstown, O.

МОЛОДЕЦЬ, лїт 26, пошукує товаришки житя, дївчини, Русинки, котра би знала по руськи читати і писати. Річ поважна. Листи з фотоґрафією прошу слати на адресу: P. H., P O. Box 2, Carteret, N. J.

КАВАЛЄР, здоровий, фаховий желїзничий ремісник з старого краю. Музикальний. Посїдає готівку і маєток земський вартости около 3.000 долярів. Пошукує чесної і здібної дївчини, котра би хотїла остати його жінкою і приятелькою житя. Близша відомість в руськім шторі коло катедральної церкви. O. I. 822 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ПОТРІБНО мущини до веденя кореспонденції в язиках: руськім, польськім, словацькім і нїмецькім. Знанє початків анґлїйської мови вистарчаюче. Голоситись на адресу: E R., Box 44, Jersey City, N. J

ДЯКОУЧИТЕЛЬ пошукує місця. Може провадити хор мішаний. Адреса:
Kondrat Bashko,
83 Reilly St., Bridgeport, Conn.

25 дол. нагороди!

25 дол. нагороди!

7—

Хто знає, де тепер перебуває Сильвестер Музика з Галичини, з села Бутин, жовківського повіту, 25 лїт, ясноволосий, без заросту, — передтим в Валлїнґтон, Па., а в послїдних часах в Ню Йорку проживаючий — і знає його докладну адресу, той нехай дасть менї знати на понизшу адресу, а дістане $25 нагороди.
Mary Muzyka % Czarnecki,
30 East 7th St., New York, N. Y.